

Αριθμός 2774/2014

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Β΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 6 Νοεμβρίου 2013 με την εξής σύνθεση: Ε. Γαλανού, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύουσα, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος, που είχε κώλυμα, Α.-Γ. Βώρος, Ε. Νίκα, Σύμβουλοι, Β. Μόσχου, Γ. Φλίγγου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Ζυγουρίτσα.

Για να δικάσει την από 28 Σεπτεμβρίου 2009 αίτηση:

της Ανώνυμης Εταιρίας με την επωνυμία "ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ – ΜΕΒΓΑΛ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ» και το διακριτικό τίτλο «ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», που εδρεύει στα Κουφάλια Θεσσαλονίκης, η οποία παρέστη με το δικηγόρο Βασίλειο Αντωνόπουλο (Α.Μ. 847 Δ.Σ. Θεσ/νίκης), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Κότσικα αρ. 1Α και Πατησίων), η οποία παρέστη με τη δικηγόρο Μαρίνα Σταυροπούλου (Α.Μ. 17832), που την διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αναιρεσεύουσα εταιρία επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 1682/2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Οι πληρεξούσιοι των διαδίκων δήλωσαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 21 του Κανονισμού Λειτουργίας του Δικαστηρίου, ότι δεν θα αγορεύσουν.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Συμβούλου Ε. Νίκα.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως καταβλήθη το νόμιμο παραβολο (υπ' αριθμ. 1048074-9/2009 ειδικά έντυπο παραβόλου).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της υπ' αριθμ. 1682/2009 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατά το μέρος αυτής με το οποίο απορρίφθηκε προσφυγή της αναιρεσείουσας εταιρίας κατά της υπ' αριθμ. 369/V/2007 αποφάσεως της Ολομελείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Με την πράξη αυτή της Επιτροπής Ανταγωνισμού α) διαπιστώθηκε συμμετοχή της αναιρεσείουσας εταιρίας σε συμφωνία καθορισμού τιμών και κατανομής πηγών εφοδιασμού στην αγορά του αγελαδινού γάλακτος, με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977 και του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣυνΘΕΚ), β) διαπιστώθηκε ότι η ένωση επιχειρήσεων «Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων» (ΣΕΒΓΑΠ), της οποίας μέλος ήταν και η αναιρεσείουσα εταιρία, παραβίασε, δια του καθορισμού τιμών μεταξύ γαλακτοβιομηχανιών, τα άρθρα 1 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, γ) διαπιστώθηκε ότι η αναιρεσείουσα συμμετείχε με άλλες γαλακτοβιομηχανίες σε συμπράξεις καθορισμού τιμών και εκπτώσεων στην αγορά φρέσκου γάλακτος (αφ' ενός με την ανταλλαγή τιμοκαταλόγων μεταξύ ανταγωνιστριών επιχειρήσεων και αφ' ετέρου με τον συντονισμό εκπωλικής πολιτικής στην αγορά γάλακτος στο νομό Σερρών), καθώς και στην αγορά γιαουρτιού, με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977 και του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δ) αναφορικά με την πρώτη παράβαση (συμμετοχή στη «Συμφωνία της Λάρισας»), επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα πρόστιμο ποσού 13.168.196,49 ευρώ και αυτή υποχρεώθηκε να παραλείψει την παράβαση στο μέλλον, ε) ως προς την δεύτερη παράβαση, η αναιρεσείουσα απειλήθηκε, ως μέλος του ΣΕΒΓΑΠ, με πρόστιμο

5.000.000 ευρώ και χρηματική ποινή 10.000 ευρώ για κάθε ημέρα συνεχίσεως της παραβάσεως, και στ) ως προς την τρίτη παράβαση, απευθύνθηκε σύσταση στην ήδη αναιρεσεύουσα να παραλείπει την ανταλλαγή τιμοκαταλόγων με άλλες επιχειρήσεις, υποχρεώθηκε να κοινοποιήσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός 60 ημερών τα μέτρα που έλαβε έναντι των υπαλλήλων και στελεχών της σε περίπτωση συμμετοχής τους σε παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού και, ειδικότερα, της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων μεταξύ ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, με απειλή χρηματικής ποινής 5.000 ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμορφώσεως, υποχρεώθηκε σε παράλειψη της παραβάσεως συντονισμού εκπτώτικής πολιτικής στο μέλλον και επιβλήθηκαν εις βάρος της σχετικά πρόστιμα ύψους 30.152,84 ευρώ (συμμετοχή στη «Συμφωνία των Σερρών») και 81.940,25 ευρώ (συμμετοχή στη συμφωνία αναφορικά με την εκπτώτική πολιτική στην αγορά του γιαουρτιού), αντίστοιχα. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση ακυρώθηκε η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά το μέρος που αποδόθηκε στην αναιρεσεύουσα παράβαση των άρθρων 1 παρ.1 του ν. 703/1977 και 81 παρ.1 της ΣυνΘΕΚ σχετικά με την συμμετοχή της σε συμφωνία εκπτώτικής πολιτικής στην αγορά του γιαουρτιού και περιορίστηκε το πρόστιμο για την πρώτη παράβαση (συμμετοχή στη «Συμφωνία της Λάρισας») σε 5.643.513 ευρώ, ενώ κατά τα λοιπά η προσφυγή της αναιρεσεύουσας εταιρίας απορρίφθηκε.

3. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος «Υστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, «ειδικότερα θέματα», για την ρύθμιση των οποίων επιτρέπεται η νομοθετική εξουσιοδότηση σε άλλα πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανα της

Διοικήσεως, αποτελούν μερικότερες περιπτώσεις θεμάτων που ρυθμίζονται ήδη, σε γενικό έστω, αλλά πάντως ορισμένο πλαίσιο, στο ίδιο το κείμενο του τυπικού νόμου. Δεδομένου ότι διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζονται τα της λειτουργίας εν γένει της Επιτροπής Ανταγωνισμού και της διαδικασίας ενώπιόν της περιέχονται στο ν. 703/1977 (ΦΕΚ Α' 278), εγκύρως, κατ' αρχήν, από την ανωτέρω συνταγματική άποψη, παρέχεται με το άρθρο 8 παρ. 10 του ιδίου νόμου, εξουσιοδότηση προς περαιτέρω, ειδικότερη ρύθμιση των θεμάτων αυτών με υπουργική απόφαση (βλ. ΣτΕ 1300/2011 Ολομ., 2365/2013 επτ.).

4. Επειδή, η αναιρεσείουσα προέβαλε με το δικόγραφο των προσθέτων λόγων της προσφυγής της ότι η εξουσιοδότηση του άρθρου 8 παρ. 10 του ν. 703/1977 για την θέσπιση, με κανονιστική υπουργική απόφαση, του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού αντίκειται στο άρθρο 43 παρ. 2 εδαφ. β' του Συντάγματος και, συνακόλουθα, ότι η επίδικη πράξη της Επιτροπής Ανταγωνισμού έπρεπε να ακυρωθεί ως εκδοθείσα με διαδικασία που θεσπίστηκε από ανίσχυρη κανονιστική πράξη. Ο λόγος αυτός απορρίφθηκε από το δικάσαν διοικητικό εφετείο με σκεπτικό που συμπίπτει με όσα εξετέθησαν στην προηγουμένη σκέψη και, συνεπώς, ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο επαναφέρεται ο ως άνω λόγος της προσφυγής της αναιρεσείουσας είναι απορριπτέος ως αβάσιμος (ΣτΕ 2365/2013 επτ.).

5. Επειδή, περαιτέρω, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει ότι η εφαρμογή του δημοσιευθέντος στις 29.12.2006 Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (υπ' αριθμ. 8275/15.12.2006 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, ΦΕΚ Β' 1890) στην επίδικη υπόθεση που ήταν εκκρεμής κατά την έναρξη ισχύος του, προσκρούει στην θεμελιώδη αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου. Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό ως αβάσιμο δεχθέν ότι οι κανόνες διαδικασίας

θεωρούνται γενικώς ως εφαρμοζόμενοι σε όλες τις υποθέσεις, που εκκρεμούν κατά το χρονικό σημείο που τίθενται σε ισχύ και, συνεπώς, οι διατάξεις του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης, οι οποίες ρυθμίζουν την διαδικασία λήψεως των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, νομίμως εφαρμόστηκαν και στην εκκρεμή κατά τον χρόνο ενάρξεως της ισχύος του εν λόγω Κανονισμού επίδικη διαδικασία, κατά το εναπομένον μέρος αυτής, εφ' όσον δεν υπάρχει ρητή αντίθετη πρόβλεψη στον Κανονισμό αυτό. Η ως άνω κρίση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι νόμιμη, ο δε περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος (πρβλ. ΣτΕ 2122/2013, 340/2012 κ.ά) .

6. Επειδή, η αναιρεσείουσα είχε συναφώς προβάλει ότι η εφαρμογή στην επίδικη διαδικασία των δυσμενεστέρων, κατ' αυτήν, διατάξεων των άρθρων 11 παρ.2 και 19 του νέου Κανονισμού δεν ήταν νόμιμη ως συνεπαγομένη την χειροτέρευση της θέσεώς της. Όμως, με τον λόγο αυτόν δεν προβλήθηκε συγκεκριμένη πλημμέλεια της επίδικης πράξεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ως απόρροια της εφαρμογής των ως άνω ρυθμίσεων, ούτε συγκεκριμένη βλάβη στα δικαιώματα άμυνας της αναιρεσείουσας δυναμένη να αποδοθεί ειδικώς στην εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων στην ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαδικασία. Συνεπώς, νομίμως απερρίφθη ο ανωτέρω λόγος προσφυγής, ανεξαρτήτως των επιμέρους αιτιολογιών της προσβαλλομένης αποφάσεως και ο πρόσθετος λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο επαναφέρεται ο ανωτέρω πρόσθετος λόγος προσφυγής περί ανεπίτρεπτης χειροτερεύσεως της θέσεως της αναιρεσείουσας, ως εκ της εφαρμογής των ανωτέρω διατάξεων στην επίμαχη διοικητική διαδικασία, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

7. Επειδή, η αναιρεσείουσα προβάλλει με το δικόγραφο των προσθέτων λόγων ότι η επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού είναι παράνομη λόγω συμμετοχής στην διαδικασία εκδόσεώς της διευθυντών και τμηματάρχων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, των οποίων

οι επιλογές ακυρώθηκαν, όπως αυτό ισχυρίζεται, δυνάμει των υπ' αριθμ. 338-9/2009, και 1734-5/2009 αποφάσεων του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Όμως, ο λόγος αυτός, ανεξαρτήτως του βασίμου ή μη αυτού, απαραδέκτως προβάλλεται το πρώτον κατ' αναίρεση, δοθέντος ότι σιρέφεται κατά της αποφάσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού και ερείδεται σε πραγματικό, ήτοι την ακύρωση από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών των επιλογών διευθυντών και τμηματάρχων της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού και την συμμετοχή των ως άνω υπαλλήλων στη διαδικασία εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που δεν είχε τεθεί υπ' όψη του δικάσαντος δικαστηρίου ούτε άλλωστε προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση (πρβλ. ΣΤΕ 4162/2012 επτ., 1522/2010 επτ.).

8. Επειδή, με την προσφυγή της η αναιρεσείουσα είχε προβάλει ότι μη νόμιμα απορρίφθηκε με την επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού το αίτημά της να επανεξετασθεί η εισήγηση της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού και, σε περίπτωση διαπιστώσεως εμπλοκής του πρώην Γενικού Διευθυντού Π. Αδαμόπουλου, κατηγορηθέντος για το αδίκημα της εις βάρος της εκβιάσεως, να αξιολογηθεί εκ νέου το αποδεικτικό υλικό και να αποσυρθε η εισήγηση που συνιστά ουσιώδη τύπο της διαδικασίας εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως. Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τον λόγο αυτόν ως αβάσιμο δεχθέν ότι νομίμως απορρίφθηκε το αίτημα επανεξετάσεως της εισηγήσεως της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού με την αιτιολογία ότι η επίμαχη εισήγηση της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού συντάχθηκε και υπογράφεται από την
και

εκτελούσα χρέη Γενικού Διευθυντή).

του Α' Τμήματος της Διευθύνσεως Νομικών Υπηρεσιών) και τους υπαλλήλους

(ως επίκουρους εισηγητές) και από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι ο πρώην Γενικός Διευθυντής

συμμετείχε ή διαμόρφωσε ή με κάποιο τρόπο επηρέασε το περιεχόμενο της εν λόγω εισηγήσεως. Με το δικόγραφο προσθέτων λόγων η αναιρεσείουσα πλήττει την κρίση αυτή της προσβαλλομένης αποφάσεως προβάλλοντας ότι, λόγω της προηγηθείσης παράνομης συμπεριφοράς οργάνου της της Διευθύνσεως Ανταγωνισμού) που καταδικάσθηκε να εις βάρος της εκβιασμό, «εξέλιπε η νομιμοποιητική βάση για την ΕΑ, ως οργάνου της Πολιτείας, να [της] επιβάλει διοικητικές κυρώσεις». Ο λόγος αυτός αναιρέσεως είναι απορριπτέος διότι, το γεγονός ότι ο προαναφερθείς είχε, εκ του νόμου, ως Γενικός Διευθυντής, καθήκοντα γενικού συντονισμού και εποπτείας του έργου της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού δεν μπορεί να θεμελιώσει αυτό, καθεαυτό, αντικειμενικά δικαιολογημένη αμφιβολία για την αμεροληψία της κρίσεως όλων των υπαλλήλων που υπηρετούσαν κατά τον κρίσιμο χρόνο στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού και να οδηγήσει σε ακυρότητα της συνταχθείσης εισηγήσεως και της διοικητικής πράξεως που ακολούθησε, με την οποία διαπιστώθηκε η τέλεση παραβάσεων και επιβλήθηκαν κυρώσεις, ενώ, εξ άλλου, η αναιρεσείουσα δεν πλήττει ειδικότερα την αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης, με την οποία απορρίφθηκε ο σχετικός λόγος της προσφυγής της, ότι δηλαδή δεν υπήρξε συμμετοχή του ανωτέρω προσώπου στην κατάρτιση της εισηγήσεως της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού. Τέλος, οι διατάξεις των άρθρων 6 και 7 του ν. 3010/2007, με τις οποίες παρέχονται κίνητρα για την αποκάλυψη φαινομένων παραβατικής συμπεριφοράς επί φορολογικών και τελωνειακών υποθέσεων, καθώς και του άρθρου 45 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, βάσει της οποίας ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη για πράξη της οποίας η αποκάλυψη απειλήθηκε με την εκβίαση, αφορούν την ποινική αξίωση της Πολιτείας και δεν έχουν εφαρμογή στο πλαίσιο ερεύνης παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού και επιβολής διοικητικών κυρώσεων από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όπου υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής στις

ρυθμίσεις του εκάστοτε ισχύοντος Προγράμματος Επιείκειας [στο οποίο, άλλωστε, αρχικά είχε επιδιώξει να υπαχθεί η αναιρεσεύουσα, βλ. κατωτέρω]. Συνεπώς, αλυσιτελώς γίνεται επίκληση των ως άνω διατάξεων από την αναιρεσεύουσα προς θεμελίωση του βασίμου του ως άνω λόγου αναιρέσεως.

9. Επειδή, με την προσφυγή της η αναιρεσεύουσα προέβαλε παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας καθώς και του τεκμηρίου αθωότητας κατά την ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαδικασία υποστηρίζοντας ότι λόγω διαρροής από υπαλλήλους της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, κατά παραβίαση εκ μέρους τους του καθήκοντος εχεμυθείας, σημαντικών στοιχείων του φακέλλου της υποθέσεως, η υπόθεση αυτή γνώρισε πρωτοφανή δημοσιότητα με περαιτέρω επίπτωση την εδραίωση της πεποιθήσεως στην κοινή γνώμη ότι το «καρτέλ γάλακτος» ήταν υπαρκτό και αποδεδειγμένο πριν από οποιαδήποτε κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, της οποίας η απόφαση, ως εκ τούτου, επηρεάσθηκε δυσμενώς εις βάρος της. Το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι δεν αποδείχθηκε ότι η διαρροή των στοιχείων στον τύπο είχε πηγή τους υπαλλήλους της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού και ότι, σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι οι υπάλληλοι της Επιτροπής είναι υπεύθυνοι για την διαρροή στοιχείων του φακέλου, κατά παράβαση του καθήκοντος εχεμυθείας, το γεγονός αυτό δεν έχει ούτως ή άλλως επίπτωση στη νομιμότητα της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εφ' όσον δεν αποδεικνύεται ότι η απόφαση αυτή δεν θα είχε ληφθεί ή θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αν δεν είχε λάβει χώρα η επίμαχη ενέργεια. Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου είναι, κατ' αρχήν, νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη (πρβλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 3.3.2011, T-110/07, Siemens AG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 398-402, απόφαση του Πρωτοδικείου της 5.4.2006, T-279/02, Degussa AG κατά Επιτροπής, σκ. 399-417, απόφαση ΔΕΚ της 18.9.2003, C-338/00 P, Volkswagen AG κατά Επιτροπής, σκ. 283) και,

συνεπώς, ο πρόσθετος λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο η αναιρεσείουσα, δίχως να πλήττει την προεκτεθείσα αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως, επαναφέρει τους ισχυρισμούς της προσφυγής της και προβάλλει ότι έσφαλε το δικάσαν διοικητικό εφετείο που τους απέρριψε, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος (ΣτΕ 2365/2013).

10. Επειδή, στο άρθρο 10 του τεθέντος σε ισχύ από 29.12.2006 Κανονισμού Διαχείρισης και Λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού (υπ' αριθμ. 8275/15.12.2006 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, ΦΕΚ Β' 1890) ορίζεται ότι «1. Ο Πρόεδρος ορίζει για κάθε υπόθεση εάν αυτή θα συζητηθεί στην Ολομέλεια ή σε Τμήμα και προσδιορίζει συγχρόνως τον χρόνο και τον τόπο της συζήτησης αυτής. ... 2. ... 3. Η κλήτευση είναι έγγραφη και επιδίδεται στα μέρη εντός της προθεσμίας του άρθρου 8 παρ. 14 ν. 703/1977, και πάντως τουλάχιστον 60 ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, εκτός αν συντρέχει περίπτωση κατεπείγοντος του άρθρου 4δ παρ. 9 του ίδιου νόμου. ... 4. ... 6. Σε περίπτωση παράλειψης, μη προσήκουσας ή μη εμπρόθεσμης κλήτευσης το μέρος που δεν παρέστη στη συζήτηση της υπόθεσης δικαιούται να υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση επανασυζήτησης, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτό της απόφασης της Επιτροπής» και στο άρθρο 15 ότι «1. Η προσδιορισθείσα με την κλήτευση συζήτηση σε τακτή ημέρα δεν αναβάλλεται, εκτός αν η Επιτροπή το αποφασίσει αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν προσηκόντως αιτιολογημένου για σοβαρό λόγο αιτήματος ενδιαφερόμενου μέρους υποβαλλομένου πριν από τη συζήτηση. Οι συζητήσεις εξ αναβολής ορίζονται εντός μηνός από την πρώτη ορισθείσα συζήτηση. 2. Η συζήτηση αναβάλλεται υποχρεωτικά αν οποιοδήποτε από τα μέρη δεν έχει κλητευθεί νόμιμα, εκτός αν παρίσταται και δεν αντιλέγει. 3. Σε κάθε περίπτωση αναβολής της συζήτησης η Επιτροπή ορίζει νέα ημερομηνία συζήτησης, για την οποία κλητεύονται μόνο τα μέρη που απουσίαζαν κατά τη

συνεδρίαση και δεν είχαν κλητευθεί νόμιμα».

11. Επειδή, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει με την προσφυγή της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου ότι δεν κλητεύθηκε εμπρόθεσμα, στις 25.1.2007, προκειμένου να παραστεί στην συνεδρίαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού της 22ας Μαρτίου 2007, καθ' όσον δεν τηρήθηκε η εξηκονθήμερη προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ.3 του Κανονισμού Λειτουργίας της και, ως εκ τούτου, έπρεπε να αναβληθεί υποχρεωτικώς. Ο λόγος απορρίφθηκε από το Διοικητικό Εφετείο με το ακόλουθο σκεπτικό: «όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η αρχική κλήση προς συζήτηση μαζί με την εισήγηση της Γενικής Δ/σης Ανταγωνισμού επιδόθηκε στα μέρη υπό το καθεστώς του προϊσχύσαντος Κανονισμού στις 22.12.2006 και υπό το καθεστώς του ιδίου Κανονισμού η ημερομηνία συζήτησης ορίσθηκε αρχικά στις 8.2.2007. Στις 29.12.2006, όμως, δημοσιεύθηκε ο νέος Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού ... και εν όψει αυτού με την από 3.1.2007 πράξη του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού ... ορίσθηκε ως ημερομηνία συζήτησης η 7η.3.2007, δηλαδή μεσολάβησε χρονικό διάστημα άνω των 60 ημερών από την κλήτευσή της στις 3.1.2007 και άνω των 70 ημερών από την ημερομηνία, κατά την οποία τα μέρη έλαβαν γνώση της εισήγησης της Γενικής Δ/σης Ανταγωνισμού. Στη συνέχεια, προς παροχή μεγαλύτερης χρονικής άνεσης στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις η ημερομηνία αυτή μετατέθηκε με σχετική πράξη του Προέδρου στις 22.3.2007...». Με τα δεδομένα αυτά το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι η κλήτευση της αναιρεσείουσας για την συνεδρίαση της 7.3.2007 έλαβε χώρα νομίμως πριν από την ελάχιστη προθεσμία των εξήντα ημερών, δεν ήταν αναγκαία η τήρηση της ίδιας προθεσμίας και για την μετάθεση της συζητήσεως στις 22.3.2007 και για τον λόγο αυτό ορθά, κατά το Διοικητικό Εφετείο, απορρίφθηκε το αίτημά της για αναβολή της συζητήσεως. Με το δικόγραφο προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση παρανόμως απέρριψε τον ανωτέρω λόγο

προσφυγής.

12. Επειδή, η δυνατότητα παραστάσεως ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού παρέχεται στην επιχείρηση που κατηγορείται προκειμένου αυτή να αμυνθεί έναντι των σχετικών κατηγοριών, τυχόν δε παραβίαση της διατάξεως που ορίζει την προθεσμία κλήσεώς της δεν δικαιολογεί την ακύρωση της καταλογιστικής πράξεως που εκδίδεται εις βάρος της, αν η ενδιαφερομένη επιχείρηση δεν προβάλλει συγκεκριμένη βλάβη που υπέστη στην άμυνά της. συνεπεία της τυπικής αυτής πλημμελείας. Η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε τέτοια βλάβη με το προαναφερόμενο λόγο προσφυγής, ο οποίος, επομένως, ήταν αλυσιτελής. Κατά συνέπεια, ορθώς, ανεξαρτήτως αιτιολογίας, απορρίφθηκε από το δικάσαν δικαστήριο, είναι δε απορριπτέος ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος αναιρέσεως (ΣτΕ 2365/2013 7μ., σκ. 14-15).

13. Επειδή, στο άρθρο 27 του ν. 703/1977, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 4 του ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43) και ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ορίζεται ότι «1. Οι πληροφορίες, οι οποίες συλλέγονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για το σκοπό που επιδιώκεται με την αίτηση παροχής πληροφοριών, τον έλεγχο ή την ακρόαση. 2. ... 3. Όταν πρόκειται για απόρρητα στοιχεία, τα οποία έχουν σχέση με την εφαρμογή του νόμου, οι ... υπάλληλοι, τηρούντες και γι' αυτά εχεμύθεια, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 37 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, τα ανακοινώνουν στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού με έκθεση, επισυνάπτοντας και τα σχετικά στοιχεία. Η έκθεση αυτή και τα συνημμένα σε αυτή στοιχεία μπορούν να αποτελέσουν μέρος του φακέλου, ο οποίος υποβάλλεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και στο Συμβούλιο της Επικρατείας, τα οποία αποβάλλουν έκτοτε τον απόρρητο χαρακτήρα τους. ...». Περαιτέρω, στο άρθρο 16 της υπ' αριθμ. 963/30.3.2001 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και

Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης «Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 361) ορίζοντο τα εξής: «1. Τα στοιχεία που συλλέγει η Γραμματεία κατά τη διερεύνηση υπόθεσης αποτελούν τμήμα του φακέλου της υπόθεσης. 2. Εφόσον για τη σύνταξη εισήγησης του άρθρου 17 παρ. 3 του παρόντος Κανονισμού, κρίνεται από τον Γενικό Εισηγητή αναγκαία η χρησιμοποίηση εγγράφων που περιέχουν απόρρητα στοιχεία επιχειρήσεων, τα στοιχεία αυτά ανακοινώνονται, βάσει του άρθρου 27 παρ. 3 του Ν.703/77, στον Πρόεδρο, ο οποίος και αποφασίζει, για τα στοιχεία, τα οποία θα περιληφθούν στην εισήγηση. 3. Τα μέρη μετά την ολοκλήρωση της εισήγησης έχουν πρόσβαση στα μη απόρρητα στοιχεία του φακέλου, περιλαμβανομένων και εκείνων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου. Κατ' εξαίρεση, αντίγραφα καταγγελιών και αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων μπορούν να λαμβάνουν [από] τα μέρη, κατά των οποίων στρέφονται οι καταγγελίες ή οι αιτήσεις και πριν από την ολοκλήρωση της σχετικής εισήγησης. 4. ...». Εξ άλλου, στο άρθρο 19 του νέου, ισχύοντος από 29.12.2006, νεώτερου Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού ορίζονται τα ακόλουθα: «1. ... 2. ... 3. Τα συναφή με την υπόθεση στοιχεία που συλλέγει η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού κατά τη διερεύνηση αυτής αποτελούν τμήμα του φακέλου της υπόθεσης. 4. Τα πρόσωπα κατά των οποίων στρέφονται οι καταγγελίες ή τα οποία γνωστοποίησαν συγκέντρωση έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα μη απόρρητα στοιχεία του φακέλου μετά την κοινοποίηση της κλήτευσης κατά το άρθρο 8 παράγραφος 14 του ν. 703/1977. Κατ' εξαίρεση, αντίγραφα καταγγελιών λαμβάνονται από αυτά και πριν από την κοινοποίηση της κλήτευσης. Εφόσον η πρόσβαση σε έγγραφα, που περιέχουν απόρρητα στοιχεία επιχειρήσεων, είναι απολύτως αναγκαία για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας ενός ή περισσοτέρων από τα πρόσωπα κατά των οποίων στρέφονται οι καταγγελίες, μετά από αίτηση αυτών, ο Πρόεδρος με αιτιολογημένη απόφασή του παρέχει πρόσβαση στα έγγραφα αυτά εν όλω

ή εν μέρει και μόνο στο καταγγελλόμενο πρόσωπο για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας του οποίου κρίθηκε απολύτως αναγκαία η πρόσβαση στα απόρρητα αυτά στοιχεία. 5. ... 6. 7. Εφόσον για τη σύνταξη εισήγησης του άρθρου 20 παρ. 3 του παρόντος Κανονισμού κρίνεται από τον Γενικό Εισηγητή αναγκαία η χρησιμοποίηση εγγράφων, που περιέχουν απόρρητα στοιχεία επιχειρήσεων, για να στοιχειοθετηθεί μια παράβαση, τα στοιχεία αυτά ανακοινώνονται, βάσει του άρθρου 27 παρ. 3 του ν. 703/1977, στον Πρόεδρο, ο οποίος αποφασίζει για τα στοιχεία, τα οποία θα περιληφθούν στην εισήγηση, τα οποία έκτοτε αποβάλλουν τον απόρρητο χαρακτήρα τους. 8. ... 9. Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια και οι ένορκες καταθέσεις, που προκύπτουν σε συνάρτηση με κινηθείσες διαδικασίες, είναι προσβάσιμα ως προς το περιεχόμενο τους, αλλά όχι ως προς την ταυτότητα των προσώπων που απάντησαν ή κατέθεσαν. 10. ...».

14. Επειδή, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες εν όψει του άρθρου 20 παρ.1 του Συντάγματος και του άρθρου 6 παρ.1 της ΕΣΔΑ, συνάγεται ότι στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού με αντικείμενο την επιβολή κυρώσεων για παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού η Επιτροπή υποχρεούται να παρέχει στην ενδιαφερομένη επιχείρηση την δυνατότητα εξετάσεως όλων των εγγράφων που περιλαμβάνονται στον φάκελλο της υποθέσεως και τα οποία ενδέχεται να είναι κρίσιμα για την άμυνά της. Στα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονται τόσο τα ενοχοποιητικά όσο και τα οπαλλακτικά στοιχεία, με εξαίρεση τα επιχειρηματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων, τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής και άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες (βλ. απόφαση ΔΕΕ μειζ. συνθ. της 25.10.2011, C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψεις 47-49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Αν σημειωθεί προσβολή του ανωτέρω δικαιώματος προσβάσεως κατά την διαδικασία που προηγείται της εκδόσεως πράξεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με την οποία καταλογίζεται στην επιχείρηση παραβίαση των κανόνων του

ανταγωνισμού και της επιβάλλονται κυρώσεις, στοιχειοθετείται, κατ' αρχήν, λόγος ακυρώσεως της πράξεως αυτής, εφ' όσον έχουν θιγεί τα δικαιώματα άμυνας της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως (πρβλ. απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, σκ. 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Όμως, η μη κοινοποίηση εγγράφων με ενοχοποιητικό περιεχόμενο δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας παρά μόνον αν η ενδιαφερομένη επιχείρηση αποδεικνύει, αφ' ενός, ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε στο έγγραφο αυτό προς θεμελίωση της αποδιδομένης στην επιχείρηση παροβάσεως και, αφ' ετέρου, ότι η αίτηση αυτή μπορούσε να αποδειχθεί μόνον με επίκληση του ανωτέρω εγγράφου (πρβλ. απόφαση ΔΕΚ της 7.1.2004, C-204/00 P κ.λπ., Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 71). Κατ' ακολουθίαν, επί μη κοινοποίησεως ενοχοποιητικών εγγράφων, ναι μεν η σημειωθείσα προσβολή του δικαιώματος παροβάσεως δεν θεραπεύεται απλώς και μόνον με το να καταστεί δυνατή η πρόσβαση σε αυτά κατά την ένδικη διαδικασία ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, στο οποίο αυτά διαβιβάστηκαν ως τμήμα του φακέλλου της υποθέσεως, κατά το άρθρο 129 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, για την εκδίκαση της προσφυγής κατά της καταλογιστικής πράξεως, αλλά, σε μια τέτοια περίπτωση, ο οικείος λόγος προσφυγής καθίσταται αλυσιτελής, αν η προσφεύγουσα επιχείρηση, που δικαιούται ήδη, κατά το άρθρο 130 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, να λάβει γνώση αυτών, δεν επικαλεστεί, κατά τρόπο ειδικό, ορισμένο και επαρκώς τεκμηριωμένο, ότι το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή θα ήταν διαφορετικό αν δεν ελαμβάνετο υπ' όψη ως ενοχοποιητικό αποδεικτικό στοιχείο ένα μη κοινοποιηθέν έγγραφο, επί του οποίου στήριξε η Επιτροπή τις κατηγορίες της κατά της επιχειρήσεως αυτής (πρβλ. απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, σκ. 51-52, απόφαση ΔΕΚ στην υπόθεση C-204/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 71-75).

15. Επειδή, με την προσφυγή της η αναιρεσείουσα προέβαλε

ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού παραβίασε τα δικαιώματα άμυνας και υπερασπίσεώς της. Ειδικότερα, προέβαλε (α) ότι μη νόμιμα χορηγήθηκαν στις λοιπές εμπλεκόμενες εταιρίες ελλιπή και αποσπασματικά στοιχεία των από 11.9.2006 και 2.10.2006 καταθέσεων του στελέχους (β) ότι μη νομίμως δεν της γνωστοποιήθηκαν οι επωνυμίες των τριών (3) Συλλόγων Αγελαδοτρόφων, των οποίων υπομνήματα και επιστολές επικαλείται η επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ούτε τα ονόματα των εκπροσώπων δύο (2) από τους εν λόγω Συλλόγους που έδωσαν καταθέσεις ενώπιον της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, τις οποίες καταθέσεις επίσης επικαλείται στην απόφασή της η Επιτροπή Ανταγωνισμού, ενώ τα στοιχεία αυτά (επωνυμίες και ονόματα) ήσαν απολύτως αναγκαία για την αποτελεσματική άμυνά της, περιήλθαν δε σε γνώση της για πρώτη φορά από την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού με εξαίρεση το όνομα του Προέδρου του Συλλόγου Αγελαδοτρόφων Κεντρικής Μακεδονίας το οποίο της έγινε γνωστό κατά την ακροαματική διαδικασία, όταν αυτός εξετάσθηκε ως μάρτυρας, και (γ) ότι μη νομίμως δεν της κοινοποιήθηκε το υπόμνημα, που κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού στις 5.3.2007 ο Κτηνοτροφικός Σύλλογος Κοζάνης και Περιχώρων «Ο ΒΟΥΡΙΝΟΣ», αν και, όπως προέκυπτε από το περιεχόμενό του, αφορούσε και την ίδια, η δε Επιτροπή Ανταγωνισμού το θεώρησε ως στοιχείο του φακέλου και το αξιολόγησε. Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τους ανωτέρω ισχυρισμούς της αναιρεσείουσας λαμβάνοντας υπ' όψη τα εξής: α) ότι η αναιρεσείουσα δεν υπέβαλε αίτηση για πρόσβαση σε συγκεκριμένα μη προσπελάσιμα στοιχεία του φακέλου και, συνεπώς, δεν υπάρχει απόρριψη συγκεκριμένου αιτήματος από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, β) ότι από την κοινοποίηση στις λοιπές εμπλεκόμενες εταιρίες της μη εμπιστευτικής εκδοχής των καταθέσεων ο οποίος είναι στέλεχος της αναιρεσείουσας, δεν μπορεί να γίνει λόγος για παρεμπόδιση της

προσβάσεως της στις καταθέσεις αυτές, οι οποίες σε κάθε περίπτωση τέθηκαν ολόκληρες στη διάθεση των μερών σε χρόνο μεταγενέστερο μεν της συντάξεως της εισηγήσεως της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, αλλά πάντως πριν από την ολοκλήρωση της ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαδικασίας, γ) ότι η ταυτότητα των παραγωγών και των εκπροσώπων των κτηνοτροφικών συλλόγων, που κατέθεσαν ενώπιον της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, καθώς και τα ονόματα των κτηνοτροφικών αυτών συλλόγων, νομίμως, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 9 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης, χαρακτηρίστηκαν ως μη προσβάσιμα στοιχεία, για λόγους προστασίας των μαρτύρων, οι οποίοι ήταν δυνατόν να εκτεθούν στον κίνδυνο αντιποίνων από ισχυρές επιχειρήσεις, που ήταν σε θέση να ασκήσουν οικονομική πίεση στους προμηθευτές τους και δ) ότι τελικώς τα ονόματα των κτηνοτροφικών συλλόγων χορηγήθηκαν στις εταιρίες που υπέβαλαν σχετική αίτηση και, συνεπώς, η αναιρεσείουσα θα μπορούσε να είχε λάβει γνώση αυτών, εάν είχε υποβάλει αντίστοιχη αίτηση. Τέλος, έκρινε ότι η παράλειψη επιδόσεως του υπομνήματος του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Ν. Κοζάνης «Ο ΒΟΥΡΙΝΟΣ» δεν συνιστούσε προσβολή του δικαιώματος άμυνας της αναιρεσείουσας, αφού η τελευταία δεν απέδειξε ότι στο υπόμνημα αυτό περιέχονταν χρήσιμα για την άμυνά της στοιχεία, τα οποία θα μπορούσε να είχε προβάλει κατά την ακροαματική διαδικασία, και γενικά ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το εν λόγω έγγραφο για την άμυνά της.

16. Επειδή, με το δικόγραφο προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι οι ως άνω κρίσεις του Διοικητικού Εφετείου παρίστανται πλημμελώς αιτιολογημένες. Ειδικότερα προβάλλεται ότι η αναφορά που κάνει η προσβαλλομένη απόφαση στην παρασχεθείσα στα εμπλεκόμενα μέρη πρόσβαση στις καταθέσεις σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, κατά το οποίο είχε αρχίσει η προφορική συζήτηση της υποθέσεως, είναι όλως αόριστη. Όμως, ο λόγος αυτός που αφορά το ζήτημα της προσβάσεως στις επίμαχες καταθέσεις των λοιπών

εμπλεκομένων στην υπόθεση εταιριών προβάλλεται άνευ εννόμου συμφέροντος από μέρους της αναιρεσείδουσας, ενώ δεν πλήττεται η κρίση του Διοικητικού Εφετείου αναφορικά με την πρόσβαση της ίδιας στις εν λόγω καταθέσεις. Περαιτέρω προβάλλεται ότι είναι εντελώς αόριστη και γενικόλογη η αναφορά της προσβαλλομένης αποφάσεως σε κίνδυνο λήψεως αντιποίνων και ασκήσεως πιέσεων εις βάρος των καταγγελλόντων, ο οποίος πάντως ουδέποτε αποδείχθηκε. Όμως, ο λόγος αυτός, ανεξαρτήτως εάν κατά την διαδικασία εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού υπήρξε απόρριψη αιτήματος της αναιρεσείδουσας να της γνωστοποιηθούν συγκεκριμένα χαρακτηρισθέντα ως απύρρητα ονόματα, προβάλλεται ήδη αλυσιτελώς δοθέντος ότι αυτή, με την προσφυγή της, τελούσα ήδη σε γνώση των επιμάχων επωνυμιών και ονομάτων, προέβαλε διαφόρους ισχυρισμούς αναφορικά με τους εκπροσώπους και καθώς και το υπόμνημα πληροφοριών του Συλλόγου Αγελαδοτρόφων Ηλείας, κατά της σιωπηράς δε απορρίψεως των εν λόγω ισχυρισμών της ουδέν προβάλλει. Τέλος προβάλλεται ως ανεπαρκώς αιτιολογημένη η κρίση της αναιρεσιβαλλομένης ότι η παράλειψη κοινοποιήσεως του από 5.3.2007 υπομνήματος του Συλλόγου «Ο ΒΟΥΡΙΝΟΣ» δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματος άμυνας της αναιρεσείδουσας διότι, όπως ισχυρίζεται η αναιρεσείδουσα, η εν λόγω παράλειψη είχε ως αποτέλεσμα να αγνοεί την αποδοθείσα σ' αυτήν από τον ως άνω Σύλλογο κατηγορία. Όμως, εφ' όσον η αναιρεσείδουσα, έχοντας πλέον γνώση του εν λόγω υπομνήματος, όπως συνομολογείται στον σχετικό λόγο της προσφυγής της, δεν προέβαλε ενώπιον του δικάσαντος διοικητικού εφετείου, και δη κατά τρόπο ειδικό, ορισμένο και τεκμηριωμένο, ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού στηρίχθηκε στο έγγραφο αυτό προς θεμελίωση αποδοθείσης σ' αυτήν παραβάσεως, ο ως άνω τυπικός λόγος της προσφυγής της είχε καταστεί αλυσιτελής (ΣτΕ 2365, 2007/2013 επτ.). Κατά συνέπεια, νομίμως απορρίφθηκε, από το δικάσαν διοικητικό εφετείο, τα δε περί του αντιθέτου

προβαλλόμενα με την υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

17. Επειδή, στο άρθρο 21 παρ. 3 του ισχύοντος κατά την συζήτηση της υποθέσεως ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης ορίζεται ότι «Ο Πρόεδρος ή η Ολομέλεια ή το Τμήμα της Επιτροπής, στο οποίο συζητείται η υπόθεση μπορεί να κλητεύσει στη συζήτηση οποιονδήποτε τρίτο, εφόσον κρίνει ότι η συμμετοχή του συμβάλλει στην εξέταση της υπόθεσης». Εξ άλλου, στο άρθρο 11 παρ 2 του ιδίου Κανονισμού προβλέπεται ότι με υπόμνημα που κατατίθεται τριάντα ημέρες (30) πριν από την συζήτηση τα μέρη διατυπώνουν τις απόψεις τους, δηλώνουν εάν επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα προφορικής ακροάσεως και ανακοινώνουν τον αριθμό των προτεινομένων μαρτύρων, δηλώνοντας το αντικείμενο επί του οποίου θα εξετασθούν και αιτιολογώντας ειδικώς την ανάγκη εξετάσεώς τους ενώπιον της Επιτροπής. Σύμφωνα με την ίδια διάταξη ο αριθμός των μαρτύρων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει για κάθε διάδικο μέρος τους τρεις, η δε Επιτροπή διατηρεί την ευχέρεια να περιορίσει τον αριθμό των προτεινομένων μαρτύρων με απόφασή της που λαμβάνεται κατά την συζήτηση της υποθέσεως. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, ερμηνευομένων εν όψει του επιδιωκόμενου με την εξέταση των μαρτύρων σκοπού, που είναι η αναζήτηση και εξεύρεση της αληθείας, συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν κωλύεται να κλητεύσει ενώπιόν της πρόσωπα, τα οποία, αν και έχουν σχέση με τα «ενδιαφερόμενα μέρη», δεν συμπεριελήφθησαν στον κατάλογο των μαρτύρων που προτάθηκαν με το γραπτό υπόμνημα των μερών, εφ' όσον, κατά την κρίση της, τα πρόσωπα αυτά μπορούν να διαφωτίσουν με την κατάθεσή τους την υπόθεση.

18. Επειδή, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει με την προσφυγή της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου ότι η επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκδόθηκε, κατά παράβαση του άρθρου 21 παρ. 3 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού,

διότι η τελευταία κλήτευσε ως μάρτυρες, μεταξύ άλλων, του Διοικητικού Συμβουλίου της και νόμιμο εκπρόσωπό της, και τον υπάλληλό της οι οποίοι, δεν εμπίπτουν στην έννοια του «τρίτου» της ανωτέρω διατάξεως, καθ' όσον, όπως υποστήριξε η αναιρεσείουσα, «τρίτοι» είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα πλην των «ενδιαφερόμενων μερών», δηλαδή του καταγγέλλοντος και της καταγγελλομένης επιχειρήσεως. Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό ως αβάσιμο δεχθείσα ότι νομίμως η Επιτροπή Ανταγωνισμού κλήτευσε στην συζήτηση τα ως άνω πρόσωπα, εφ' όσον έκρινε ότι η συμμετοχή τους θα συνέβαλε στη διερεύνηση της υποθέσεως. Η κρίση αυτή του Διοικητικού Εφετείου είναι νόμιμη και ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.

19. Επειδή, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει με την προσφυγή της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου ότι η από 10.10.2006 κοινή συμπληρωματική κατάθεση των εκπροσώπων του Συλλόγου Αγελαδοτρόφων Κεντρικής Μακεδονίας και ενώπιον της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, στην οποία η επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στήριξε, μεταξύ άλλων, την κρίση της σχετικά με τη «συμφωνία της Λάρισας», είναι άκυρη και κατέστησε πλημμελή την επίδικη απόφαση, διότι δεν προκύπτει από το κείμενό της η ιαυτύτητα του μάρτυρα, που απαντά στις σχετικές ερωτήσεις, καθ' όσον το μόνον που αναφέρεται είναι η λέξη «MARTYΣ», χωρίς να είναι δυνατόν να εξακριβωθεί αν η συγκεκριμένη κάθε φορά απάντηση δόθηκε από

Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό ως αβάσιμο κρίνοντας ότι η κοινή συμπληρωματική κατάθεση νομίμως λήφθηκε υπ' όψη από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, αφού το κείμενο της σχετικής καταθέσεως προς τα αρμόδια όργανα της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού υπογράφεται και από τους δύο μάρτυρες, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι απαντήσεις αφορούν και τους

δύο, η μη αναγραφή δε της ταυτότητας των προσώπων που κατέθεσαν σε κάθε απάντηση χωριστά, δεν καθιστά την κατάθεση αυτή άκυρη. Με την κρινομένη αίτηση επαναφέρεται ο ως άνω λόγος προσφυγής. Όμως, ο λόγος αυτός, όπως προεβλήθη, δόχως να αμφισβητηθεί από μέρους της αναιρεσείουσας το περιεχόμενο της επίδικης κοινής καταθέσεως, η οποία είχε υπογραφεί από αμφοτέρους τους εξετασθέντες μάρτυρες ήταν αλυσιτελής και, κατά συνέπεια, ορθώς, ανεξαρτήτως ειδικότερης αιτιολογίας, απορρίφθηκε από το δικάσαν διοικητικό εφετείο, είναι δε απορριπτέος ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος αναιρέσεως.

20. Επειδή, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει με την προσφυγή της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου ότι με την επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού παραβιάσθηκε το δικαίωμα της μη αυτοενοχοποίησής της, διότι τα μέλη της Επιτροπής με τις επίμονες ερωτήσεις τους κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας προς τους μάρτυρες-στελέχη της και αναφορικά με την συνάντηση της Λάρισας επεδίωξαν να εξαναγκάσουν την αναιρεσείουσα να αναγνωρίσει την ύπαρξη παραβάσεως. Ειδικότερα, υποστήριξε ότι οι ερωτήσεις αυτές συνδέονταν με την υποβολή της αιτήσεώς της για ένταξη στο πρόγραμμα επιείκειας και δη τις από 11.9.2006 και 2.10.2006 καταθέσεις ενώπιον της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού κατά το στάδιο της προδικασίας και είχαν ως σκοπό, αφ' ενός, να πιέσουν τον να αναγνωρίσει ότι η ως άνω αίτηση υποβλήθηκε βάσει της δήθεν παραδοχής και συνομολογήσεως του «καρτέλ» και, αφ' ετέρου, να αποσπάσουν από την αποδοχή της ερμηνείας των ανωτέρω καταθέσεων του, που είχε υιοθετήσει με την εισήγησή της η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού. Το ίδιο, εξ άλλου, υποστήριξε ότι ισχύει και για τις επίμονες ερωτήσεις προς το σύνολο σχεδόν των μαρτύρων, που εξετάστηκαν κατά την ακροαματική διαδικασία, αναφορικά με τα από 22.3.2004 πρακτικά της Γ.Σ. του ΣΕΒΓΑΠ, που στόχο είχαν να αποσπάσουν ομολογία καθορισμού τιμών

στο πλαίσιο του ΣΕΒΓΑΠ για να καταλήξει ότι η κατά τα ανωτέρω υποβολή ερωτήσεων, με μοναδικό γνώμονα την ερμηνεία της εισηγήσεως της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού και με στόχο την αναγνώριση της ερμηνείας αυτής ως ορθής συνιστά παραβίαση του δικαιώματος της μη αυτοενοχοποίησης. Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό ως αβάσιμο με την σκέψη ότι, ανεξαρτήτως του ότι η αρχή της μη αυτοενοχοποίησης αφορά την διασφάλιση των δικαιωμάτων της υπεράσπισης κατά την διάρκεια της προκαταρκτικής έρευνας, από τα πρακτικά των συνεδριάσεων ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, προκύπτει ότι οι ερωτήσεις που υποβλήθηκαν κατά το στάδιο της ακροαματικής διαδικασίας, τόσο στους μάρτυρες και

όσο και στους υπολοίπους, αποσκοπούσαν μόνο στην λήψη ουσιαστικών διευκρινίσεων σχετικά με την πραγματοποίηση των συναντήσεων, τις αποφάσεις που λήφθηκαν και τον τρόπο, με τον οποίο ενήργησε η επιχείρηση, όσον αφορά το θέμα της υπαγωγής της στο πρόγραμμα επιείκειας, με προφανή επιδίωξη της Επιτροπής Ανταγωνισμού να διευκρινίσει τα εξεταζόμενα θέματα, τα οποία είχαν προκύψει από προϋπάρχοντα έγγραφα, που βρέθηκαν κατά την διεξαγωγή της έρευνας. Άλλωστε, κατά το Διοικητικό Εφετείο, η αναιρεσείουσα δεν αναφέρει τις συγκεκριμένες ερωτήσεις, στις οποίες απάντησαν οι μάρτυρες και από τις οποίες αποδείχθηκε η ύπαρξη παραβάσεως, με αποτέλεσμα να εξαναγκαστεί η ίδια να ομολογήσει την συμμετοχή της σε συμφωνία, που είχε ως σκοπό να παρεμποδίσει ή να περιορίσει τον ανταγωνισμό ή να δηλώσει ότι είχε την πρόθεση να πραγματοποιήσει αυτόν τον σκοπό.

21. Επειδή, με την κρινομένη αίτηση προβάλλεται ότι μη νόμιμα απορρίφθηκε ο ως άνω ισχυρισμός της αναιρεσείουσας περί παραβάσεως του δικαιώματος μη αυτοενοχοποίησης, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί νομολογιακά στο κοινοτικό δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού. Ο λόγος, όμως, αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος και τούτο διότι η

αναιρεσεύουσα δεν προβάλλει ότι είχε επικαλεσθεί με την προσφυγή τις συγκεκριμένες παραδοχές των στελεχών της κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού που είχαν ως άμεσο αποτέλεσμα την ενοχοποίησή της. Εξ άλλου, και σε σχέση με την παρατιθεμένη στο δικόγραφο των προσθέτων λόγων αναιρέσεως μαρτυρία του άλλοτε Γενικού Διευθυντή της οποίας επίκληση είχε γίνει ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου το πρώτον με το από 6.10.2006 υπόμνημα της αναιρεσεύουσας μετά την συζήτηση της υποθέσεως, ούτε τότε είχαν προσδιορισθεί ούτε άλλωστε τώρα προσδιορίζονται οι ερωτήσεις που συνιστούν τον εξαναγκασμό και οι απαντήσεις εκείνες που ως προϊόν εξαναγκασμού οδήγησαν στην ενοχοποίηση της αναιρεσεύουσας.

22. Επειδή, στο άρθρο 14 παρ. 5 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 2690/1999 (ΦΕΚ Α'45) Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας ορίζεται ότι η «η νομιμότητα της σύνθεσης του συλλογικού οργάνου δεν επηρεάζεται από την τυχόν εναλλαγή των μετεχόντων μελών σε διαδοχικές συνεδριάσεις» και στο επόμενο άρθρο 15 ότι «1. Οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων, αν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. ... 2. Αν η συζήτηση της υπόθεσης διαρκεί περισσότερες από μία συνεδριάσεις, η απόφαση λαμβάνεται από τα μέλη που μετέχουν στην τελευταία συνεδρίαση, αφού προηγουμένως, τα μέλη που δεν μετείχαν στις προηγούμενες συνεδριάσεις, ενημερωθούν πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία των κατ' αυτές συζητήσεων. Η ενημέρωση πρέπει να προκύπτει από δήλωση των μελών αυτών, η οποία και καταχωρίζεται στα πρακτικά. ...». Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 12 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο, εν προκειμένω, χρόνο (μετά την αντικατάσταση του άρθρου 8 με το άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 2296/1995, ΦΕΚ Α' 43, και της παραγράφου 12 αυτού με το άρθρο 10 παρ. 5(β) του ν. 3373/2005, ΦΕΚ Α' 188), «η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεδριάζει νόμιμα, εφόσον συμμετέχουν στη συνεδρίαση

ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του και πέντε (5) τουλάχιστον μέλη και ο Γραμματέας, αποφασίζει δε κατά την πλειοψηφία των παρόντων». Εξ άλλου, στο άρθρο 25 παρ. 1 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (2006) ορίζεται ότι «Κατά την πρώτη διάσκεψη ο πρόεδρος ορίζει Εισηγητή επιφορτισμένο με τη σύνταξη της απόφασης. Τα Μέλη της Επιτροπής που συμμετείχαν στη συζήτηση λαμβάνουν γνώση των στοιχείων του φακέλου».

23. Επειδή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν συνιστά διοικητικό δικαστήριο, αλλά διοικητική αρχή (άρθρο 8 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο, εν προκειμένω, χρόνο) και, επομένως, το άρθρο 188 παρ. 1 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999 (ΦΕΚ Α' 97) Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ο οποίος διέπει την εκδίκαση διοικητικών διαφορών ουσίας από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, δεν έχει πεδίο (ευθείας ή αναλογικής) εφαρμογής επί της εκδόσεως της προσβληθείσης με την προσφυγή πράξεως της αρχής αυτής. Επιπλέον, το άρθρο 25 παρ. 1 του προαναφερομένου Κανονισμού δεν καθιερώνει κανόνα, σύμφωνα με τον οποίο η απόφαση λαμβάνεται από (όλα) τα μέλη που μετείχαν στη σύνθεση κατά την συζήτηση της υποθέσεως ούτε, άλλωστε, τέτοιος κανόνας προκύπτει από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και του ν. 703/1977 (ΣτΕ 2390/2012).

24. Επειδή, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει με το επί της ηρυσφυγής της δικόγραφο προσθέτων λόγων ότι η επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκδόθηκε, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 188 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, 8 παρ. 12 του ν. 703/1977 και 25 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα να καθίσταται νομικώς πλημμελής και ακυρωτέα, διότι το μέλος της Επιτροπής

αν και μετείχε στις συνεδριάσεις, κατά τις οποίες εξετάστηκε η κρινόμενη υπόθεση, δεν συμμετείχε στη λήψη της αποφάσεως. Το δικάσαν διοικητικό εφετείο απέρριψε τον λόγο αυτό, κατά το μέρος που

θεμελιώνεται στη διάταξη του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ως αβάσιμο, διότι ο Κώδικας αυτός διέπει την εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας από τα διοικητικά δικαστήρια και δεν εφαρμόζεται κατά την διαδικασία λήψεως των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία διέπεται από το ν. 703/1977 και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Αλλά και κατά το μέρος που θεμελιώνεται στις ανωτέρω διατάξεις του Κανονισμού, το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τον ως άνω ισχυρισμό ως αβάσιμο δεχθέν ότι, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 8 παρ. 12 του ν. 703/1977, η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού συνεδριάζει νομίμως με τον Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του και πέντε (5) μέλη της και, ακολούθως, λαμβάνει την απόφασή της με την πλειοψηφία των παρόντων, ενώ στο άρθρο 25 του Κανονισμού δεν περιέχεται σχετική με τον προβαλλόμενο ισχυρισμό ρύθμιση, κατά την λήψη δε της επίδικης απόφασεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού ήταν παρόντα περισσότερα από πέντε μέλη που μετείχαν στις συνεδριάσεις και στις διασκέψεις καθώς και ο Πρόεδρος. Κατόπιν τούτων το Διοικητικό Εφετείο κατέληξε ότι νομίμως εκδόθηκε η επίδικη απόφαση, χωρίς την συμμετοχή της η οποία μετέσχε μεν στις συνεδριάσεις, κατά τις οποίες συζητήθηκε η υπόθεση, όχι όμως σε όλες τις διασκέψεις και δεν έλαβε μέρος στη λήψη της αποφάσεως. Με το δικόγραφο των προσθέτων λόγων η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η ως άνω κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου συνιστά ευθεία παράβαση των άρθρων 188 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, 8 παρ. 12 του ν. 703/1977 και 25 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Ο λόγος, όμως, αυτός είναι, εν όψει των εκτεθέντων στην προηγούμενη σκέψη, αβάσιμος και απορριπτέος.

25. Επειδή, στην υπ' αριθμ. 299/V/2006 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού «Πρόγραμμα Επιείκειας» (ΦΕΚ Β' 370) ορίζεται ότι: «Α. Απαλλαγή από τα πρόστιμα. 1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού χορηγεί σε μια

επιχείρηση απαλλαγή από επαπειλούμενο πρόστιμο, που σε άλλη περίπτωση θα της επιβαλλόταν, εάν: α) η επιχείρηση παρουσιάσει πρώτη αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία είναι επαρκή για την κίνηση της διαδικασίας έρευνας όσον αφορά μια σοβαρή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 ν. 703/1977 ή και του άρθρου 81 παρ. 1 ΣΕΚ, ή β) η επιχείρηση παρουσιάσει πρώτη αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία επιτρέπουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού να διαπιστώσει μια σοβαρή παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 ν. 703/1977 ή και του άρθρου 81 παρ. 1 ΣΕΚ. 2. ... 10. Μια επιχείρηση που δεν πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 στοιχείο (α) ή 1 στοιχείο (β) μπορεί να αποσύρει τα αποδεικτικά στοιχεία που υπέβαλε για τους σκοπούς της αίτησης για απαλλαγή από την επιβολή προστίμων ή να αιτηθεί από τη Γ.Δ. Ανταγωνισμού να τα εκτιμήσει σύμφωνα με τις διατάξεις του τμήματος Β της παρούσας. Τούτο δεν εμποδίζει τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού να ασκήσει τις αρμοδιότητες έρευνας που διαθέτει για να αποκτήσει τις πληροφορίες. 11. ... Β. Μείωση του ύψους του προστίμου. 14. Οι επιχειρήσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που περιέχονται στο τμήμα Α μπορούν να τύχουν μείωσης του προστίμου που θα επιβαλλόταν διαφορετικά ...». Από το άρθρο 10 της ως άνω αποφάσεως συνάγεται ότι εάν απορριφθεί το αίτημα επιχειρήσεως για πλήρη απαλλαγή από επαπειλούμενα πρόστιμα, η επιχείρηση μπορεί είτε να αποσύρει τα αποδεικτικά στοιχεία, που υπέβαλε για τους σκοπούς της αιτήσεως απαλλαγής από τα πρόστιμα, είτε να ζητήσει από την Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού να τα εκτιμήσει για την μείωση του προστίμου, σύμφωνα με το τμήμα Β της ανωτέρω αποφάσεως (άρθρα 14 επ.). Μετά το στάδιο αυτό της διαδικασίας δεν χωρεί απόσυρση των υποβληθέντων από την επιχείρηση αποδεικτικών στοιχείων.

26. Επειδή, με την προσφυγή της η αναιρεσείουσα είχε προβάλει ότι μη νόμιμα απορρίφθηκε το αίτημά της για εξαίρεση των αποδεικτικών στοιχείων που αυτή είχε υποβάλει στο πλαίσιο της αιτήσεώς της για

ένταξη στο πρόγραμμα επιείκειας και εν τέλει αυτά ελήφθησαν υπ' όψη από την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, η αναιρεσείουσα υπέβαλε για την ένταξή της στο πρόγραμμα επιείκειας την από 11.9.2006 αίτηση για πλήρη απαλλαγή της από τα πρόστιμα, η οποία απορρίφθηκε από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού στις 20.10.2006. Στη συνέχεια, στις 7.11.2006, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του Τμήματος Α του Προγράμματος Επιείκειας, υπέβαλε δεύτερη αίτηση για αξιολόγηση των ήδη υποβληθέντων με την προηγούμενη αίτηση αποδεικτικών στοιχείων, σύμφωνα με τις διατάξεις του τμήματος Β του προγράμματος επιείκειας, για μείωση του προστίμου. Έτσι, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού προχώρησε στη διατύπωση προτάσεως επί της αιτήσεως για μείωση του προστίμου και αξιολόγησε τα υποβληθέντα στοιχεία στην σχετική εισήγησή της προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας που επακολούθησε ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η αναιρεσείουσα παραιτήθηκε από την δεύτερη αίτησή της και ζήτησε την απόσυρση των αποδεικτικών στοιχείων που είχε υποβάλει. Το αίτημα δε αυτό απορρίφθηκε με την επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι η αναιρεσείουσα με την από 7.11.2006 αίτησή της άσκησε κατά τρόπο οριστικό και αμετάκλητο την δυνατότητα επιλογής που είχε, με βάση το άρθρο 10 του τμήματος Α του προγράμματος επιείκειας, και ακολουθήθηκε πλέον η διαδικασία εξετάσεως της αιτήσεως για μείωση του προστίμου που προβλέπεται στο τμήμα Β του εν λόγω προγράμματος, κατά την οποία, εν όψει της ελλείψεως αντίστοιχης ειδικής ρυθμίσεως, η απόσυρση των αποδεικτικών στοιχείων δεν είναι δυνατή. Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου είναι κατ' αρχήν νόμιμη, ο δε περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

27. Επειδή με την προσφυγή της η αναιρεσείουσα είχε προβάλει παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας και του τεκμηρίου αθωότητας και

σε σχέση με την ένταξη της εταιρίας στο Πρόγραμμα Επιείκειας. Ειδικότερα είχε προβάλει ότι, δοθέντος ότι η αναιρεσεύουσα είχε παραιτηθεί από το Πρόγραμμα Επιείκειας και είχε καταστήσει σαφές ότι δεν υπήρξε από μέρους της καμία «συνομολόγηση παραβάσεων», η παράλειψη στην απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού οποιασδήποτε αναφοράς σχετικά με την ρητή άρνηση της αναιρεσεύουσας περί υπάρξεως «καρτέλ» την καθιστά μεροληπτική. Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τους ισχυρισμούς αυτούς, κρίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι όλα τα ως άνω επιχειρήματα της αναιρεσεύουσας αφορούν τη νομιμότητα της αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως και δεν αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού επέδειξε μεροληψία ή είχε πράγματι προδικάσει την επίδικη απόφαση καθώς και ότι «αφού ... το Δικαστήριο εξετάζει και την κατ' ουσία ορθότητα της επίδικης απόφασης μέσα στα όρια της προσφυγής, γεγονός που σημαίνει ότι εκτιμά όλα τα αποδεικτικά μέσα, στα οποία θεμελιώνεται η κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, στο μέτρο που τα πραγματικά περιστατικά, που διαπίστωσε η Επιτροπή Ανταγωνισμού, αποδειχθούν επαρκώς, η αναιρεσεύουσα δεν μπορεί να ισχυριστεί λυσιτελώς ότι τα αποδεικτικά στοιχεία εκτιμήθηκαν με μεροληψία», ενώ, εξ άλλου, δέχθηκε ότι από την επίδικη απόφαση δεν προέκυπτε ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού στήριξε την κρίση της για τον καταλογισμό της πρώτης παραβάσεως εις βάρος της αναιρεσεύουσας στην υποβολή από την τελευταία της αιτήσεως για ένταξη στο Πρόγραμμα Επιείκειας. Με το δικόγραφο προσθέτων λόγων επαναφέρονται αυτολεξεί οι σχετικές αιτιάσεις της προσφυγής και προβάλλεται ότι η απόρριψή τους από το δικάσαν δικαστήριο στηρίχθηκε σε νομικά εσφαλμένες και, πάντως, ελλιπώς αιτιολογημένες σκέψεις. Όμως, ο λόγος αυτός, όπως προβάλλεται, είναι, καθ' ό μέρος στρέφεται κατά της αποφάσεως μεν της Επιτροπής Ανταγωνισμού ως απαράδεκτος, καθ' ό μέρος δε πλήττει τις σχετικές αναλυτικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως ως παντελώς αόριστος.

28. Επειδή, ο ν. 703/1977 «περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελευθέρου ανταγωνισμού», ο οποίος ίσχυε κατά τον κρίσιμο, εν προκειμένω χρόνο, ορίζει, στο άρθρο 1 παρ. 1, ότι «Απαγορεύονται πάσαι αι συμφωνίαι μεταξύ επιχειρήσεων, πάσαι αι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιασδήποτε μορφής ενηρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, αι οποίαι έχουν ως αντικείμενον ή αποτέλεσμα την παρακώλυσιν, τον περιορισμόν ή την νόθευσιν του ανταγωνισμού ιδία δε αι συνιστάμεναι εις: α) τον άμεσον ή έμμεσον καθορισμόν των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής. β) τον περιορισμόν ή τον έλεγχον της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων. γ) την κατανομήν των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού. ...» και στο άρθρο 1 παρ. 3 ότι «Εμπίπτουσai εις την παράγραφον 1 του παρόντος άρθρου συμφωνίαι ... δύνανται να κριθούν δι' αποφάσεως της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού ως εν όλω ή εν μέρει ισχυραί, εφ' όσον πληρούν αθροιστικώς τις κάτωθι προϋποθέσεις: α) συμβάλλουν, επί ευλόγω συμμετοχή των καταναλωτών εις την προκύπτουσαν ωφέλειαν, εις βελτίωσιν της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή εις προώθησιν της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, β) δεν επιβάλλουν εις τας οικείας επιχειρήσεις περιορισμούς πέρα των απολύτως αναγκαίων δια την πραγματοποίησιν των ανωτέρω σκοπών και γ) δεν παρέχουν εις τας επιχειρήσεις ταύτας την δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού εις σημαντικόν τμήμα της οικείας αγοράς». Περαιτέρω, στο άρθρο 81 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ορίζεται ότι «1. Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς

ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων, γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού, ... 2. ... 3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δύνανται να κηρυχθούν ανεφάρμοστες: - σε κάθε συμφωνία ή κατηγορία συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, - σε κάθε απόφαση ή κατηγορία αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων, και - σε κάθε εναρμονισμένη πρακτική ή κατηγορία εναρμονισμένων πρακτικών, η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, και η οποία: α) δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών· και β) δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων». Εξ άλλου, ο Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16.12.2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (ΕΕ L 1), ο οποίος «δεν θίγει ούτε τους εθνικούς κανόνες περί των απαιτούμενων αποδεικτικών προτύπων ούτε την υποχρέωση των αρχών ανταγωνισμού και των δικαστηρίων των κρατών μελών να εξακριβώνουν τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά μιας υπόθεσης, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω κανόνες και υποχρεώσεις συνάδουν προς τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου» (βλ. στοιχ. 5 του προοιμίου), ορίζει στο άρθρο 2 ότι «Στο πλαίσιο του συνόλου των εθνικών και των κοινοτικών διαδικασιών εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, η απόδειξη της παράβασης του άρθρου 81 παράγραφος 1 ή του άρθρου 82 της συνθήκης βαρύνει το μέρος ή την αρχή που ισχυρίζεται την παράβαση. Η απόδειξη ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης βαρύνει την επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων που επικαλείται τη διάταξη αυτή», στο άρθρο 3 παρ. 1 ότι «Οσάκις οι αρχές

ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 της συνθήκης, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. ...», στο άρθρο 5 ότι «Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Προς το σκοπό αυτό, δύνανται, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, να εκδίδουν τις ακόλουθες αποφάσεις: - για την παύση της παράβασης, - για τη λήψη προσωρινών μέτρων, - για την αποδοχή ανάληψης δεσμεύσεων, - για την επιβολή προστίμου, χρηματικής ποινής ή κάθε άλλης κύρωσης προβλεπόμενης από την εθνική τους νομοθεσία. Εάν με βάση τις πληροφορίες που διαθέτουν διαπιστώσουν ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις μιας απαγόρευσης, δύνανται επίσης να αποφαινούνται ότι δεν συντρέχει λόγος δράσης από μέρους τους» και στο άρθρο 6 ότι «Τα εθνικά δικαστήρια διαθέτουν την αρμοδιότητα να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης».

29. Επειδή, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης ΕΚ, απαγορεύεται κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό, την παρεμπόδιση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού (κατά την διάταξη του δικαίου της ΕΕ, με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι η συμφωνία δύναται να επηρεάσει ουσιωδώς το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών), ασχέτως των αποτελεσμάτων της (ΣτΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., αποφάσεις ΔΕΚ της 8.7.1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκ. 99 και 122-124, της 20.11.2008, C-209/07, Beef Industry Development Society Ltd. κλπ, σκ. 15-16, απόφαση ΔΕΕ της 7.2.2013, C-68/12,

Slovenska Sporitel'ňa, σκ. 17) ή της μη εφαρμογής της στην πράξη (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., απόφαση ΔΕΚ της 11.7.1989, C-246/86, Belasco κατά Επιτροπής, σκ. 15) ή του εάν επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός (2365, 2007/2013 7μ., πρβλ. αποφάσεις ΔΕΚ της 20.11.2008, C-209/07, Beef Industry Development Society Ltd. κ.λπ., σκ. 21, της 6.4.2006, C-551/03 P, General Motors BV κατά Επιτροπής, σκ. 64, και απόφαση ΠΕΚ της 27.7.2005, T-49/02 κ.λπ., Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 85). Ειδικότερα, για να υπάρχει «συμφωνία», κατά την έννοια των ιδίων διατάξεων, αρκεί οι οικείες επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά με ορισμένο τρόπο (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., αποφάσεις ΔΕΚ της 15.7.1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, σκ. 112, και της 29.10.1980, 209/78 κ.λπ., Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 86, απόφαση ΠΕΚ της 26.10.2000, T-41/96, Bayer κατά Επιτροπής, σκ. 67), χωρίς να ενδιαφέρει η μορφή της εκφράσεως της εν λόγω κοινής βουλήσεώς τους (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., αποφάσεις ΔΕΚ στην υπόθεση ACF Chemiefarma, σκ. 112, και στην υπόθεση Van Landewyck, σκ. 86) και χωρίς να είναι αναγκαίο η συμφωνία αυτή να συνιστά υποχρεωτική και έγκυρη σύμβαση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., απόφαση ΔΕΚ της 11.1.1990, 277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Επιτροπής, σκ. 13). Εξ άλλου, εναρμονισμένη πρακτική συνιστά μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων η οποία, χωρίς να έχει φθάσει μέχρι του σημείου της συνάψεως κατά κυριολεξία συμβάσεως, αντικαθιστά τους εκ του ανταγωνισμού κινδύνους με μεταξύ τους συνεργασία στην πράξη (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 4.9.2009, C-8/08, T-Mobile Netherlands BV και λοιποί, σκ. 26 επομ., αποφάσεις ΔΕΚ της 16.12.1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 26, και της 31.3.1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-

129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 63). Τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας, τα οποία αποτελούν συστατικά στοιχεία μιας εναρμονισμένης πρακτικής, πρέπει να προσεγγίζονται εν όψει της αντιλήψεως που είναι συνυφασμένη με τις σχετικές προς τον ανταγωνισμό διατάξεις της Συνθήκης, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να καθορίζει κατά τρόπο αυτόνομο την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά (βλ. T-Mobile Netherlands BV και λοιποί, σκ. 32, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 173, απόφαση ΔΕΚ της 14.7.1981, 172/80, Züchner, σκ.13, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 63, και απόφαση ΔΕΚ της 28.5.1998, C 7/95 P, Deere κατά Επιτροπής, σκ. 86). Η εν λόγω απαιτούμενη αυτονομία δεν αποκλείει το δικαίωμα των επιχειρηματιών να προσαρμόζονται επιτηδείως στην διαπιστωμένη ή αναμενόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, πλην όμως, απαγορεύει αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρηματιών αυτών, η οποία θα ήταν ικανή είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπαρκτού ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σε έναν τέτοιο ανταγωνιστή την συμπεριφορά που προτίθενται να ακολουθήσουν έναντι αυτού, οσάκις οι εν λόγω επαφές έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού μη ανταποκρινομένων στις κανονικές συνθήκες της επίδικης αγοράς, λαμβανομένων υπ' όψη της φύσεως των προϊόντων ή των παρεχομένων υπηρεσιών, της σπουδαιότητας και του αριθμού των επιχειρήσεων και του όγκου της συγκεκριμένης αγοράς (βλ., συναφώς, προαναφερθείσες αποφάσεις T-Mobile Netherlands BV και λοιποί, σκ. 33, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 174, Züchner, σκ. 14, και Deere κατά Επιτροπής, σκ. 87). Εξ αυτού έπεται ότι η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών αντίκειται ενδεχομένως στους κανόνες περί ανταγωνισμού οσάκις μετριάζει ή εξαλείφει τον βαθμό αβεβαιότητας ως προς την λειτουργία της αγοράς με αποτέλεσμα περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων (βλ. αποφάσεις T-Mobile Netherlands BV και λοιποί, σκ. 35,

Deere κατά Επιτροπής, σκ. 90, και απόφαση ΔΕΚ της 2.10.2003, C-194/99 P, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, σκ. 81). Συμφωνία, η οποία εμπίπτει κατ' αρχήν στην απαγόρευση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης ΕΚ, μπορεί να εξαιρεθεί από την εν λόγω απαγόρευση, βάσει της παραγράφου 3 των δύο αυτών άρθρων, αλλά η επιχείρηση που επιδιώκει την εφαρμογή της εξαιρέσεως φέρει το βάρος επικλήσεως και αποδείξεως, με πειστικά επιχειρήματα και στοιχεία, ότι πληρούνται όλες οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την χορήγηση απαλλαγής (βλ., όσον αφορά το άρθρο 81 παρ. 3 της Συνθήκης ΕΚ, άρθρο 2 του Κανονισμού 1/2003 και απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-68/12, σκ. 32). Εξ άλλου, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 144 επόμε. του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Κ.Δ.Δ.), το διοικητικό δικαστήριο, προκειμένου να εκφέρει κρίση ως προς την διάπραξη της παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού που απέδωσε η Επιτροπή Ανταγωνισμού στην αναιρεσείουσα επιχείρηση, έχει την υποχρέωση να σχηματίσει πλήρη και βέβαιη δικανική πεποίθηση, χρησιμοποιώντας τα επιτρεπόμενα από τον εν λόγω Κώδικα αποδεικτικά μέσα, μεταξύ των οποίων είναι και τα δικαστικά τεκμήρια (βλ. άρθρο 147 παρ. 1 περιπτ. ζ' και άρθρο 186 Κ.Δ.Δ.), περί της συνδρομής των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, μετά από συνολική εκτίμηση των στοιχείων του φακέλου της υποθέσεως. (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ.). Ειδικότερα, εφ' όσον αποδεικνυεται ότι μια επιχείρηση μετέσχε σε σύσκεψη μεταξύ ανταγωνιστριών επιχειρήσεων στο πλαίσιο των οποίων συνήφθη συμφωνία με επιζήμιο για τον ανταγωνισμό χαρακτήρα, νομίμως συνάγεται (από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και από το Διοικητικό Εφετείο) τεκμήριο συμμετοχής της στη συμφωνία, εναπόκειται δε στην επιχείρηση αυτή να προβάλει στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι η συμμετοχή της στερούσαν παντελώς πνεύματος στρεφόμενου κατά του ανταγωνισμού, καταδεικνύοντας ότι διευκρίνισε στους ανταγωνιστές της ότι μετείχε στις συσκέψεις αυτές υπέ πρίσμα διαφορετικό απ' ό.τι αυτοί ή

ότι αποστασιοποιήθηκε δημόσια από το αποτέλεσμα τους, κατά τρόπον ώστε οι λοιποί μετέχοντες να θεωρήσουν ότι απέκλεισε ή τερμάτισε τη συμμετοχή της, ή να προβεί σε σχετική καταγγελία στις διοικητικές αρχές (ΣτΕ 2365/2013 7μ. σκ. 25, πρβλ. απόφαση ΔΕΕ της 7.2.2013, C-68/12, Slovenská sporiteľňa, σκ. 27).

30. Επειδή, με την προσβαλλομένη απόφαση έγιναν δεκτά επί τη βάσει των στοιχείων της δικογραφίας τα ακόλουθα: Από τον Ιούνιο του 2005 άρχισαν να διαβιβάζονται στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού δελτία τύπου σχετικά με διαμαρτυρίες αγελαδοτρόφων και καταναλωτών, καθώς και πλήθος κοινοβουλευτικών ερωτήσεων σχετικά με πιθανές στρεβλώσεις στην αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων (διαμόρφωση τιμών από τον παραγωγό μέχρι τον καταναλωτή). Το σύνολο της παραγωγής αγελαδινού γάλακτος στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθορίζεται μέσω του συστήματος των ποσοστώσεων, βάσει του οποίου καθορίζεται για κάθε κράτος μέλος μία συνολική εγγυημένη ποσότητα, η οποία αποτελεί την ανώτατη ποσότητα αγελαδινού γάλακτος, που μπορεί να παραδοθεί από τους παραγωγούς συνολικά σε γαλακτοκομεία και άλλες μονάδες παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων (εμπορεύσιμο γάλα), καθώς και οι ποσότητες γάλακτος που μπορεί να πωλήσει ο παραγωγός απευθείας στην κατανάλωση και προστατεύεται η τιμή του γάλακτος σε επίπεδο παραγωγού, εφ' όσον οι συνολικές ποσότητες αγελαδινού γάλακτος, που παραδίδονται στους αγοραστές σε κάθε κράτος-μέλος, είναι εντός συγκεκριμένων ορίων. Οι εγγυημένες ποσότητες γάλακτος για την Ελλάδα καθορίστηκαν ετησίως σε 820.513 τόνους και θα ισχύουν μέχρι το έτος 2014/15, από 700.000 τόνους, που ίσχυε πριν (βλ. Παράρτημα Ι του Καν. 1788/2003, Ποσότητες Αναφοράς). Η εφαρμογή της αυξήσεως της ποσοστώσεως άρχισε από την 1.1.2004 με σταδιακή κατανομή αυτής σε παραγωγούς. Το σύστημα των ποσοστώσεων, έχει ως αποτέλεσμα οι μεταποιητές ως αγοραστές της πρώτης ύλης, που θέλουν να προσελκύσουν παραγωγούς για να τους προμηθεύσουν με γάλα (πρώτη

ύλη), να πρέπει να ανταγωνιστούν μεταξύ τους είτε προσφέροντας υψηλές τιμές είτε παρέχοντας άλλα κίνητρα, ώστε να εξασφαλίσουν επαρκή προμήθεια (αυτό αποτελεί και την κεντρική διάσταση του ανταγωνισμού σε αυτό το στάδιο της αγοράς) από την, εκ του νόμου, περιορισμένη παραγωγή. Η αυξημένη ζήτηση από τις εταιρίες για πρώτη ύλη προς παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, πλην του φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος, καλύπτεται από εισαγωγές. Οι γαλακτοβιομηχανίες προμηθεύονται τον κύριο όγκο γάλακτος απευθείας από τους παραγωγούς. Η ποιότητα του παραγόμενου νωπού γάλακτος αποτελεί ένα από τα βασικά κριτήρια καθορισμού εκ μέρους της κάθε εταιρίας της τιμής αγοράς του. Όλες οι γαλακτοβιομηχανίες διατηρούν εργαστήρια, στα οποία ελέγχουν την τήρηση ή μη των ελαχίστων προδιαγραφών ποιότητας που τάσσει η νομοθεσία (βλ. π.δ. 56/1995) πριν αγοράσουν αυτό και καθορίσουν την τιμή του. Η αγορά των γαλακτοκομικών ως τελικών προϊόντων μπορεί κατ' αρχήν να διακριθεί στις εξής πέντε επιμέρους αγορές: 1) γάλα λευκό και σοκολατούχο 2) κρέμα γάλακτος 3) επιδόρπια με βάση το γάλα 4) γιαούρτι και 5) ξυνόγαλο. Η σημαντικότερη (από πλευράς ποσότητας και αξίας) από τις σχετικές αγορές είναι αυτή του λευκού γάλακτος. Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού άρχισε από τον Μάρτιο του 2006 διαδικασία αυτεπάγγελτης έρευνας, με στόχο την διερεύνηση τυχόν παραβάσεων των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ, σε επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και εμπορία γαλακτοκομικών προϊόντων, στις οποίες περιλαμβάνεται και η αναιρεσείουσα, η οποία δραστηριοποιείται από το 1950 στον κλάδο της γαλακτοβιομηχανίας και, ειδικότερα, στους κλάδους γαλακτοκομικών προϊόντων που αφορούν το φρέσκο γάλα, τα γιαούρτια ευρωπαϊκού και παραδοσιακού τύπου και τα τυροκομικά και βρίσκεται, με βάση τα στοιχεία του 2005, στην τρίτη (3η) θέση στον κλάδο των βιομηχανιών φρέσκων γαλακτοκομικών προϊόντων, στην 9η θέση στον κλάδο βιομηχανιών τροφίμων και καταλαμβάνει την 30η θέση στο σύνολο

των ελληνικών εταιριών από πλευράς τζίρου. Από την έρευνα αυτή, που πραγματοποίησε η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, συγκεντρώθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία: α) Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στα γραφεία της αναιρεσείουσας στις 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, βρέθηκε τηλεομοιοτυπία, η οποία είχε αποσταλεί στις 4.6.2004 από την Δ/ση Ζώνης Γάλακτος της «ΔΕΛΤΑ» και συγκεκριμένα από τον

προς τον

σχετικά με την «Συνάντηση εκπροσώπων των γαλακτοβιομηχανιών στη Λάρισα την 31η Μαΐου 2004», στην οποία τηλεομοιοτυπία αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Τη Δευτέρα 31 Μαΐου 2004 και ώρα 11.00 - 14.30, στη Λάρισα, στο Ξενοδοχείο DIVANI, πραγματοποιήθηκε συνάντηση εκπροσώπων των Γαλακτοβιομηχανιών ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΝΕΣΤΛΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ και ΦΑΓΕ. Αντικείμενο της συνάντησης ήταν η επικοινωνία και η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των υπευθύνων των παραπάνω Εταιρειών, σχετικά με τις εξελίξεις στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γάλακτος στην Ελλάδα και το εξωτερικό, στα πλαίσια της Κ.Α.Π. και ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων ... Σύμφωνα με όσα συζητήθηκαν, οι βασικοί άξονες της στρατηγικής για το επόμενο διάστημα θα πρέπει να είναι οι παρακάτω: Α) Να θωρακιστεί η ποιότητα με την εφαρμογή κοινής πολιτικής από όλους τους μεταποιητές και την αποφυγή μετακινήσεων των παραγωγών που γίνονται σε περιπτώσεις που οι τελευταίοι δυσαρεστούνται λόγω της εντατικοποίησης των ποιοτικών ελέγχων. Β) Να γίνει προσπάθεια για (μία ακόμη) ενημέρωση των παραγωγών σχετικά με τα θέματα ποιότητας, τις υποχρεώσεις και τους τρόπους βελτίωσης της ασφάλειας και της ποιότητας του γάλακτος. Η ενημέρωση να γίνει και με τη μορφή φυλλαδίου, ενδεχομένως με τη συμμετοχή του ΕΛ.Ο.Γ. ή της Εθνικής Επιτροπής Γάλακτος. Το φυλλάδιο αυτό θα διανεμηθεί σε όλους με ευθύνη των Γαλακτοβιομηχανιών. Γ) Με δεδομένη την αύξηση της ποσότητας να γίνουν οι κατάλληλες ενέργειες

για τη διατήρηση του καλού κλίματος, προκειμένου να μη διακοπεί η αυξητική τάση στην παραγωγή του γάλακτος. Δ) Να περιοριστούν οι αγοραπωλησίες πλεονασματικού γάλακτος, ιδίως από μικρούς μεταποιητές, οι οποίοι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τις ποιοτικές προδιαγραφές και την ιχνηλασιμότητα σύμφωνα με το σύστημα H.A.C.C.P. Ε) Ενόψει της επιδότησης της ποσώστωσης των παραγωγών, που αρχίζει το 2004 και θα εξακολουθήσει μέχρι το 2013 (τουλάχιστον) και της αναμενόμενης μείωσης των τιμών σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. να γίνει προσπάθεια συγκράτησης των τιμών στη χώρα μας και αντιστροφής των ανοδικών τάσεων, προκειμένου να μην περιοριστεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού γάλακτος. ΣΤ) Τέλος, εκφράστηκε η άποψη ότι θα ήταν καλό να συσταθεί μία τακτική ομάδα, η οποία θα αποτελείται (κυρίως) από τους υπεύθυνους συλλογής γάλακτος. Η ομάδα θα συνέρχεται σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα, για να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον πρωτογενή τομέα του γάλακτος και να προγραμματίζει τις κοινές ενέργειες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού γάλακτος. β) Κατά τον ίδιο έλεγχο στα γραφεία της αναιρεσείουσας βρέθηκε και το, συνημμένο στην προαναφερθείσα τηλεομοιοτυπία της «ΔΕΛΤΑ» προς την «ΜΕΒΓΑΛ», χειρόγραφο σημείωμα (σε επιστολόχαρτο με το λογότυπο του ξενοδοχείου «Divanis Chain Hotels Athens-Kalambaka-Corfu-Larissa»), με τίτλο «Αποφάσεις 31/05/04», στο οποίο αναφέρονται τα εξής: «1) Να περιοριστούν στο ελάχιστο οι μετακινήσεις των παραγωγών και πάντα σε συνεννόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών. 2) Προσπάθεια συγκράτησης των τιμών για τον μήνα Μάιο και μείωσης από τον Ιούνιο μέσα από την ποιότητα από 1 έως 1,5%. 3) Εκτύπωση από ΕΛ.Ο.Γ. και διανομή στους παραγωγούς ενημερωτικού φυλλαδίου με σκοπό για τη βελτίωση της ποιότητας γάλακτος. 4) Κοινή αντιμετώπιση των παραγωγών από πλευράς των εταιρειών σε περιπτώσεις ποιοτικών αποκλίσεων με ενημέρωση των παραγωγών. 5) Να μην παραλαμβάνεται το γάλα από μικρότερα

τυροκομεία την περίοδο που τους περισσεύει. 6) Να μην ανακοπεί η αυξητική τάση του ελληνικού γάλακτος διότι υπάρχει επαρκής ποσόστωση και είναι ο καλύτερος τρόπος μείωσης της τιμής του γάλακτος. 7) Να συσταθεί ομάδα εργασίας των ζωνών γάλακτος η οποία θα συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα. 8) Επόμενη συνάντηση: Τελευταίο δεκαήμερο Ιουλίου»

στέλεχος της αναιρεσείδουσας, ο οποίος ήταν παρών στη συνάντηση της Λάρισας, εξεταζόμενος ως μάρτυρας παραδέχθηκε ότι αυτός είχε συντάξει το εν λόγω χειρόγραφο πρακτικό με το συγκεκριμένο περιεχόμενο. Το περιεχόμενο αυτού του εγγράφου επιβεβαιώθηκε και από τον

της αναιρεσείδουσας, στην από 11.9.2006 ένορκη κατάθεσή του]. γ) Κατά τον ίδιο ως άνω έλεγχο στα γραφεία της αναιρεσείδουσας στις 6.6.2006 βρέθηκε και το με ημερομηνία 2.6.2004 εσωτερικό σημείωμα - πρακτικό της συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της αναιρεσείδουσας εταιρίας. Στο εν λόγω πρακτικό, που φέρει ημερομηνία δύο μόλις ημέρες μετά την συνάντηση της Λάρισας, αναγράφονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «... 11. Συνάντηση Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. Στην συνάντηση που έγινε στην Λάρισα την Δευτέρα 31 Μαΐου 2004, συμφωνήθηκαν τα παρακάτω: Να περιοριστούν στο ελάχιστο οι μετακινήσεις παραγωγών. Να γίνει συγκράτηση τιμών αρχής γενομένης από τον μήνα Μάιο 2004. Όλες οι εταιρείες να είναι αυστηρές στις τιμές. Καμία εταιρεία να μην παίρνει γάλα που τυχόν περισσεύει απ' τους μικρούς Τυροκόμους». Στο εν λόγω πρακτικό το ανωτέρω χωρίο είναι γραμμένο στην στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» και ορίζονται ως υπεύθυνοι για το συγκεκριμένο θέμα

οι οποίοι είχαν εκπροσωπήσει την αναιρεσείδουσα στην συνάντηση της Λάρισας. Επίσης, στην συνάντηση αυτή της Ζώνης Γάλακτος της αναιρεσείδουσας ήταν παρούσα και η η οποία δεν ήταν παρούσα σε άλλες συναντήσεις της Ζώνης Γάλακτος, γεγονός που ερμηνεύθηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ως καταδεικνύον την

βαρύτητα της συγκεκριμένης συναντήσεως. Επί τη βάσει των ανωτέρω στοιχείων η Επιτροπή Ανταγωνισμού έκανε δεκτό ότι στις 31.5.2004 συναντήθηκαν στο ξενοδοχείο «ΔΙΒΑΝΗ» στη Λάρισα οι διευθυντές ζώνης γάλακτος των εταιριών «ΔΕΛΤΑ», «ΦΑΓΕ», «ΟΛΥΜΠΟΣ», «ΜΕΒΓΑΛ» και «ΝΕΣΤΛΕ». Τα προαναφερόμενα στελέχη παρέστησαν εκεί με εντολή των προϊσταμένων τους, οι οποίοι είναι και μέλη του Δ.Σ. του ΣΕΒΓΑΠ (η εμπλοκή του ΣΕΒΓΑΠ στη συνάντηση της Λάρισας προκύπτει και από το γεγονός, ότι η κράτηση της αίθουσας στο ξενοδοχείο «ΔΙΒΑΝΗΣ» είχε γίνει για λογαριασμό του ΣΕΒΓΑΠ, ο οποίος ανέλαβε και την κάλυψη των σχετικών εξόδων), η δε απόφαση για την πραγματοποίηση της συνάντησης της Λάρισας ελήφθη στην συνεδρίαση της 24.5.2004 στο ξενοδοχείο «HYATT» της Θεσσαλονίκης (σχετικές οι από 11.9.2006 και 20.4.2007 καταθέσεις του

της ζώνης γάλακτος της αναιρεσείδουσας). Στη συνάντηση της Λάρισας ήταν παρόντες για λογαριασμό της «ΔΕΛΤΑ» οι

για λογαριασμό της «ΜΕΒΓΑΛ» οι για

λογαριασμό της «ΝΕΣΤΛΕ» οι για

λογαριασμό της «ΟΛΥΜΠΟΣ» οι και για

λογαριασμό της «ΦΑΓΕ» οι και

Εξ άλλου, κατά την ως άνω διενεργηθείσα έρευνα ελήφθησαν από την Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού ένορκες καταθέσεις στελεχών των γαλακτοβιομηχανιών και συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων,

Ζώνης Γάλακτος της αναιρεσείδουσας, του

. Γενικού Διευθυντή Κλάδου Γαλακτοκομικών και

Ποτών της ΔΕΛΤΑ, Σταθμών Συλλογής

Γάλακτος της ΔΕΛΤΑ, Πρόεδρου

και διευθυντικού στέλεχους της ΔΕΛΤΑ, καθώς των εκπροσώπων του Συλλόγου Αγελαδοτρόφων Κεντρικής Μακεδονίας

(Πρόεδρου του Συλλόγου) και (Γενικού Γραμματέα).

Ειδικότερα, Ζώνης Γάλακτος της

ΜΕΒΓΑΛ και παρών στην συνάντηση της Λάρισας, στην από 11.9.2006 ένορκη κατάθεση του, η οποία λήφθηκε στο πλαίσιο αιτήσεως της αναιρεσείουσας για ένταξή της στο πρόγραμμα επιείκειας, ανέφερε τα εξής: «Αυτό ήταν από πάντοτε επιθυμία. Δηλ. όσες λιγότερες μετακινήσεις παραγωγών, τόσο θα ήταν καλύτερα και για την ποιότητα του γάλακτος και για τη συγκράτηση των τιμών ... από το έτος 2004 αυξήθηκε η ποσόστωση επί του αγελαδινού γάλακτος ... Υπάρχει επίσης πριμ στον παραγωγό. Ήταν 4 δρχ. το 2004, 8 δρχ. το 2005 και 12 το 2006 μέχρι το 2013. Μέρος αυτού του πριμ καλύπτεται και από τον εθνικό προϋπολογισμό. Έπεσε στο τραπέζι (εντός του ΣΕΒΓΑΠ) η πρόταση ότι μέρος του πριμ θα μπορούσε να το επωφεληθεί και η βιομηχανία. Με βάση αυτό το σκεπτικό ακολουθήθηκε η σχετική πτώση των τιμών των παραγωγών, ανάλογα με την πολιτική που εφάρμοζε κάθε βιομηχανία». Σχετικά με τις συναντήσεις του ΣΕΒΓΑΠ ανέφερε, ότι στην τελευταία συνάντηση, που έγινε στο HYATT Θεσσαλονίκης, τέθηκε το ζήτημα της μείωσης των τιμών και ειδικότερα: «... Σε αυτή τη συνάντηση ήμασταν μαζί με τον

Εκεί ετέθη το ζήτημα της πριμοδότησης της ποσόστωσης. Θεωρήθηκε ότι θα μπορούσε να έχει μέρος και η βιομηχανία. Υπήρξε μια καταρχήν συμφωνία. Θυμάμαι σε εκείνη τη συνάντηση είχα μια ένσταση ότι εσείς, η βιομηχανία, χρηματοδοτήσατε την ανάπτυξη της αγελαδοτροφίας. Εάν γίνει αυτό (δηλ. η μείωση των τιμών) τότε η ελληνική αγελαδοτροφία που θα πάει;». Σχετικά με το εάν υπήρξε άλλη συνάντηση μετά από εκείνη στο «HYATT»

απάντησε ως εξής: «Ναι. 31/5/2004 στη Λάρισα συνάντηση εκπροσώπων των Ζωνών Γάλακτος (της ΣΕΒΓΑΠ). Κάποιος κρατούσε σημειώσεις από τη συνάντηση, (χειρόγραφο) Όλοι πήγαν με εντολή των ανωτέρων τους και πήγαμε να γίνει ένας συντονισμός ενεργειών. Αυτά εδώ που καταγράφονται συμφωνήθηκαν από όλους τους παρόντες. Μπορεί να υπήρξαν άλλες απόψεις, αλλά η σύνθεση των απόψεων υπάρχει εδώ. Είπαν διάφορες απόψεις αλλά φαίνεται και στο χαρτί ότι αυτή είναι η

κατάληξη των απόψεων. Αναφέρεται 1-1,5% μείωση. Αυτό είναι για το πριμ Συμφωνήθηκε στη Λάρισα κατόπιν εντολής από τη συνάντηση στο HYATT. Είχαμε πει τότε ότι θα βρισκόμαστε σε τακτά χρονικά διαστήματα, κάθε 3μηνο ή 6μηνο να συζητούμε τι έγινε μέχρι σήμερα, όμως αυτό δεν τηρήθηκε ... Αλλά δεν ξανάγινε συνάντηση. Μόνο τηλεφωνικές επικοινωνίες, επαφές στις καφετέριες, κλπ. Δεν έγινε με όλους μαζί ...». Σχετικά με τις μετακινήσεις των παραγωγών και συγκεκριμένα με τα εσωτερικά σημειώματα συναντήσεων της Ζώνης Γάλακτος της «ΜΕΒΓΑΛ»

κατέθεσε: «... Τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει ανταγωνισμός. Όλοι έχουν μειώσει τις τιμές. Για τις μη μετακινήσεις, πράγματι θελήσαμε να κάνουμε ποιότητα γάλακτος, να μειώσουμε τη νοθεία του γάλατος (νερό), και στην υγιεινότητά του όλα τα στοιχεία του να βελτιωθούν. Ήταν επίσης και λόγος [ενν. λόγω] του κόστους της εισκόμισης. Μια μετακίνηση παραγωγού σημαίνει κόστος - αναστάτωση για την εταιρεία. Η κάθε εταιρεία ήταν καλυμμένη με τις ποσότητες που ήθελε. ... υπήρχε εντολή να βρεθούμε για να μειώσουμε τα κόστη, να βελτιώσουμε την ποιότητα, περιορίζοντας τις μετακινήσεις Εάν ένας παραγωγός ήθελε να μετακινηθεί σε μια εταιρεία, αυτή του έλεγε ότι δεν χρειάζεται γάλα, να κάτσει εκεί που είναι. Οι μετακινήσεις γίνονται γιατί τον πιέζουν για τη νοθεία που κάνει ή για την ποιότητα του γάλατος. Έτσι, όλοι πίεζαν το ίδιο τους παραγωγούς». Σε ερώτηση σχετικά με το εάν κάποιος παραγωγός, που ήθελε να φύγει από μια γαλακτοβιομηχανία, δεν θα μπορούσε για τον επόμενο χρόνο να διανείμει το προϊόν του,

απάντησε ως εξής: «Όχι, αλλά υπάρχει κάποιο διάστημα που χρειάζεται λόγω κανόνων του ΕΛΟΓ. Είναι γενικά αποδεκτό στις γαλακτοβιομηχανίες ότι η ΔΕΛΤΑ είναι η μεγάλη εταιρεία που έχει το «πάνω χέρι». Για τη ζώνη γάλακτος όμως επικρατεί σε όλους μας ότι άμα χωθείς στη ΔΕΛΤΑ είναι σε θέση να σε λιώσει. Δηλαδή εάν πάρω ένα -δύο παραγωγούς είναι σε θέση να στο ανταποδώσει διπλά. Δεν το έχει κάνει, αλλά έτσι είχα καταλάβει παλαιότερα, έμμεσα». Στο πλαίσιο της από

2.10.2006 καταθέσεως του ιδίου μάρτυρα ο πληρεξούσιος δικηγόρος της αναιρεσείουσας δήλωσε ότι «Θα μπορούσε να πει κάποιος ότι αυτή η απόφαση για μείωση κατά 1% είναι παράβαση, από την άλλη πλευρά όμως το ποσοστό αυτό είναι τόσο απειροελάχιστο που δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό», ενώ λίγο πριν είχε καταθέσει ότι «Το 1% είναι μηδαμινό ποσοστό». Στο πλαίσιο της ίδιας από 2.10.2006 συμπληρωματικής καταθέσεως του ο Αθαν. Λαπόρδας, σε διευκρινιστική ερώτηση της Γεν. Διευθύνσεως Ανταγωνισμού σχετικά με το ότι στην πρώτη κατάθεσή του απάντησε ότι οι κυριότερες εταιρίες παρέμειναν και τήρησαν το πλαίσιο της μειώσεως των τιμών, ενώ τώρα ισχυρίζεται, ότι δεν το τήρησαν, απάντησε ως εξής: «Ναι, δεν παρέμεναν σε αυτό το πλαίσιο, όσον αφορά το ποσοστό μείωσης, και οι μειώσεις έγιναν σε διαφορετικά χρονικά σημεία. Τι εννοώ; ότι συνεχίσθηκαν οι επαφές. Είμαστε άνθρωποι που κάνουμε την ίδια δουλειά και αναπτύσσεται μια προσωπική σχέση. Και σε κάποιο χωριό όταν πάμε ανταμώνουμε και άρα συνομιλούμε για την ποιότητα και την τιμή. Στο πλαίσιο της μείωσης της τιμής». Σε ερώτηση για την απόφαση, που λήφθηκε για μείωση των τιμών,

Κλάδου Γαλακτοκομικών και Ποτών της «ΔΕΛΤΑ», την 9.11.2006 κατέθεσε στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού τα εξής: «... Από τη συνάντηση αυτή, λόγω της αντίθετης πορείας σε σχέση με την ευρωπαϊκή αγορά και λόγω ανησυχίας του ΣΕΒΓΑΠ για τη μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της κτηνοτροφίας, αυτή η ομάδα ... επεκτάθηκε στα θέματα ανταγωνιστικότητας με τη μορφή που αναγράφονται στην παρ. Ε του εν λόγω πρακτικού... Πρόκειται για μία ευχή... ωστόσο η πραγματικότητα της αγοράς αποτυπώνεται αντίθετα». Επίσης,

κατέθεσε ότι στη συνάντηση της Λάρισας «Συμφωνήθηκε να μην είναι εύκολη η μετακίνηση των παραγωγών που δεν δέχονται τους νόμιμους ποιοτικούς ελέγχους ανεξαρτήτως από πού πραγματοποιούνται ... Αυτό που ανησυχούσε το σύνολο των εταιρειών ήταν ένα «κακό» περιστατικό που

θα είχε στο σύνολο του κλάδου και στη χώρα εν γένει ...».

Σταθμών Συλλογής Γάλακτος της «ΔΕΛΤΑ», σε αντίστοιχη ερώτηση, κατέθεσε στις 9.11.2006 στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού ότι: «Συγκεκριμένα το τι συζητήθηκε αναφέρεται στο επίσημο πρακτικό της συγκεκριμένης συνάντησης», εννοώντας το δακτυλογραφημένο κείμενο, που κατά την δήλωση του ιδίου και του απέστειλε στους συμμετέχοντες στην συνάντηση. Σε κάθε περίπτωση, επιβεβαίωσε την

ακρίβεια του περιεχομένου των συζητήσεων, που έλαβαν χώρα κατά την διάρκεια της συνάντησης στη Λάρισα. Επίσης, ο ίδιος κατέθεσε, ότι: «Ως προς τον περιορισμό της μετακίνησης των παραγωγών, συζητήθηκε καθώς έμμεσα επηρεάζει το θέμα της ποιότητας ... Η αναφορά στον περιορισμό των μετακινήσεων έγινε στη βάση διασφάλισης της ποιότητας του γάλακτος». Ο

Πρόεδρος του ΣΕΒΓΑΠ και διευθυντικό στέλεχος της «ΔΕΛΤΑ», αναφορικά με την συνάντηση της Λάρισας και την διαπιστωθείσα απουσία ενός μέρους των μελών του ΣΕΒΓΑΠ, κατέθεσε στις 23.11.2006 στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού τα εξής: «... Στις υπόλοιπες εταιρείες οι μετακινήσεις δεν ήταν τόσο έντονες, οπότε δεν τους αφορούσαν τα συγκεκριμένα ζητήματα». Στις 10.10.2006 κατέθεσαν ενόρκως στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού οι εκπρόσωποι του Συλλόγου Αγελαδοτρόφων Κεντρικής Μακεδονίας (του Συλλογου) και

Σε ερώτηση των υπαλλήλων της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού σχετικά με την χρονική περίοδο, που αποφάσισαν οι γαλακτοβιομηχανίες να μειώσουν την τιμή στον παραγωγό, ποιες βιομηχανίες εφάρμοσαν την μείωση και με ποια αιτιολογία, καθώς και τον τρόπο που αντέδρασαν οι παραγωγοί σε αυτή την μείωση, απάντησαν ότι η μείωση της τιμής ξεκίνησε τον τελευταίο ενάμιση χρόνο περίπου, ότι αρχικά ξεκίνησαν κάποιες βιομηχανίες σποραδικά και στη συνέχεια ακολούθησαν και άλλες, ότι η πρώτη μείωση ήταν πριν από δύο χρόνια

και με την έναρξη του έτους 2005 ακολούθησαν και οι άλλες, δηλαδή οι δέκα (10) μεγαλύτερες εταιρείες, οι οποίες συγκεντρώνουν το 90% του παραγόμενου γάλακτος, ότι την μείωση την ξεκίνησε η «ΦΑΓΕ» (περίπου τον Οκτώβριο του 2004) λόγω κακοδιαχείρισης των στελεχών της, ότι από το τέλος Δεκεμβρίου 2005 μείωσαν όλοι μαζί την τιμή, ότι, αναφορικά με την αιτιολογία που χρησιμοποιήθηκε για την μείωση της τιμής στον παραγωγό, η ποιότητα χρησιμοποιείται γενικά ως μέσο πίεσης για τη μείωση των τιμών, ιδιαίτερα δε τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, ότι οι εταιρίες επικαλούνταν τα αυξημένα σωματικά κύτταρα ως μείωση της ποιότητας και πίεζαν για την μείωση της τιμής, ότι αρχική πρόφαση για την μείωση των τιμών ήταν η αύξηση του πριμ της ΕΚ, ότι οι εταιρίες πρόβαλλαν το επιχείρημα, ότι η μείωση της τιμής αντισταθμίζεται με την αύξηση του πριμ. Επιπρόσθετα, κατά τον ήδη αναφερθέντα έλεγχο, που διενεργήθηκε στα γραφεία της αναιρεσείουσας στις 6.6.2006, βρέθηκαν και τα εξής έγγραφα: 1) Εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της αναιρεσείουσας με ημερομηνία 20.4.2004, ήτοι ένα μήνα περίπου πριν από την συνάντηση της Λάρισας, στο οποίο αναγράφονται στο θέμα «Τιμές» και στην στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ», μεταξύ άλλων, τα εξής: «... 5. Τιμές. Ο "ΚΟΛΙΟΣ" ζητάει να μειωθούν οι τιμές αγελαδινού γάλακτος. Εμείς ζητάμε συνάντηση με τον ΣΕΒΓΑΠ και από κοινού ν' αποφασιστεί η μείωση των τιμών». 2) Εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας με ημερομηνία 11.10.2000. Στο εν λόγω πρακτικό στο θέμα «Ανταγωνισμός» και στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» αναγράφονται, ανάμεσα σε άλλα, τα εξής: «... 3. Ανταγωνισμός: Το ΑΛΠΙΝΟ ενόχλησε μεγαλοπαραγωγούς μας, αλλά ο υπεύθυνος τους συμφώνησε τελικά να μην πάρει κανένα από την ΜΕΒΓΑΛ. ...» 3) Εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας με ημερομηνία 30.5.2001. Στο εν λόγω πρακτικό στο θέμα «Ανταγωνισμός» και στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» αναγράφονται, ανάμεσα σε άλλα, τα εξής: «... 3.

Ανταγωνισμός.... Έχει προγραμματιστεί συνάντηση του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. την Πέμπτη 31/5/2001 στην Αθήνα, με θέμα τη μείωση τιμών και μία συνάντηση των Τυροκόμων την Τρίτη 5/6/2001 με το ίδιο θέμα. Για ότι προκύψει από τις δύο αυτές συναντήσεις, θα ενημερωθεί η Ζώνη Γάλακτος. Οι τιμές για τον μήνα Μάιο να είναι ανάλογες της ποιότητας (και των τριών ειδών του γάλακτος)» 4) Εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας με ημερομηνία 4.2.2004. Στο εν λόγω πρακτικό αναγράφονται στο θέμα «Ανταγωνισμός» και στην στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» τα εξής: «... 6. Ανταγωνισμός: Επειδή είναι έντονος και συνεχής στο αγελαδινό γάλα, πρέπει να διατηρούμε στενές επαφές όχι μόνο με τους δικούς μας παραγωγούς, αλλά και με παραγωγούς άλλων εταιρειών, ώστε να είμαστε έτοιμοι, όταν χρειαστεί, να πάρουμε νέο γάλα (κυρίως την άνοιξη και το καλοκαίρι). Ιδιαίτερη βάση να δοθεί στους νομούς Σερρών, Πιερίας και Ημαθίας, διότι έχουν αρκετό αγελαδινό γάλα, το οποίο εκμεταλλεύεται η ΝΕΣΤΛΕ. Στην περιοχή Σοχού το πρόβλημα είναι η έντονη πίεση από πλευράς παραγωγών για αύξηση της τιμής στο αγελαδινό γάλα, αφού όπως οι ίδιοι ισχυρίζονται, ο ΚΟΛΙΟΣ έδωσε αύξηση 0,0059-0,0147 €/κιλό (2-3 δρχ.) και παράλληλα η ΦΑΓΕ ανακοίνωσε αυξήσεις ως και 0,0176 €/κιλό (6 δρχ.) Ίσως θα πρέπει να γίνει συνάντηση με ΦΑΓΕ, ΔΕΛΤΑ και ΝΕΣΤΛΕ, για να δούμε που θα φτάσει το θέμα των συνεχών αυξήσεων στην τιμή του αγελαδινού γάλακτος. Επιδιώκουμε να έχουμε καλές σχέσεις με Τυροκόμους και άλλες Εταιρείες, αλλά ταυτόχρονα να εξυπηρετούνται και τα συμφέροντα της Εταιρείας μας.». Περαιτέρω, κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στα γραφεία της αναιρεσείουσας στις 20.9.2006 από τους υπαλλήλους της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, βρέθηκε εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό του Λειτουργικού Συμβουλίου της εταιρίας με ημερομηνία 25.10.2004. Στο εν λόγω πρακτικό αναγράφονται στο θέμα «Αγελαδινό γάλα» και στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» ανάμεσα σε άλλα τα εξής: «... 41. Αγελαδινό γάλα. Υπάρχει μεγάλη πίεση

εταιρία σε περίπτωση διακοπής συνεργασίας για οποιονδήποτε λόγο με κάποια από αυτές, παρόλο που το επιδίωκαν οι παραγωγοί του νομού Ηλείας και ότι η συμπίεση της τιμής ανά λίτρο γάλακτος επιβάλλεται από τις εταιρίες στους παραγωγούς με την απειλή, υπό το πρόσχημα της μη τηρήσεως των ποιοτικών κριτηρίων, επιβολής των ποινών της μη παραλαβής γάλακτος ή της διακοπής της συνεργασίας.

31. Επειδή, μετά ταύτα, το δικάσαν διοικητικό εφετείο έκρινε ως ακολούθως: «... από τα έγγραφα στοιχεία, που συνέλεξε κατά τον αυτεπάγγελτο έλεγχο στα γραφεία της προσφεύγουσας [ήδη αναιρεσείουσας] η Γενική Δ/ση Ανταγωνισμού, τα οποία αποτελούν άμεσες αποδείξεις ... εκτιμώμενα συνολικώς ... και σε συνδυασμό με τις επικαλούμενες από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων, μεταξύ των οποίων του στελέχους της προσφεύγουσας

των εκπροσώπων του Συλλόγου Αγελαδοτρόφων Κεντρικής Μακεδονίας, αποδεικνύεται επαρκώς ότι κατά την επίμαχη συνάντηση, που έλαβε χώρα στις 31.5.2004 (από 11.00 έως 14.30) στο ξενοδοχείο «ΔΙΒΑΝΗ» στη Λάρισα, τα στελέχη (διευθυντές της Ζώνης Γάλακτος) των πέντε μεγαλύτερων γαλακτοβιομηχανιών που δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια, οι οποίες είναι και μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ΣΕΒΓΑΠ, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα: α) συμφώνησαν ότι στους βασικούς άξονες της στρατηγικής των επιχειρήσεων αυτών για το επόμενο διάστημα, περιλαμβάνονταν, μεταξύ άλλων, η αποφυγή της μετακίνησης των παραγωγών γάλακτος ανάμεσα στις γαλακτοβιομηχανίες και η προσπάθεια συγκράτησης των τιμών των γαλακτοπαραγωγών στην Ελλάδα και αντιστροφής των ανοδικών τάσεων, β) αποφάσισαν τη σύσταση τακτικής ομάδας απαρτιζόμενης από τους υπευθύνους συλλογής γάλακτος των πέντε εταιρειών, η οποία θα συνερχόταν σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα για να παρακολουθεί τις εξελίξεις και να προγραμματίζει κοινές ενέργειες με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας και ανταγωνιστικότητας του ελληνικού γάλακτος και γ) όρισαν την

πραγματοποίηση της επόμενης συνάντησης για τα τέλη Ιουλίου 2004, χωρίς να προκύπτει ότι κάποιος από τους εκπροσώπους των εταιρειών διαχώρισε τη θέση του ή δεν συμμετείχε σε κάποια από τις αποφάσεις, που λήφθηκαν. Επιπλέον, από τα παραπάνω στοιχεία αποδεικνύεται ότι η διενέργεια συζητήσεων και η λήψη αποφάσεων μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών στο πλαίσιο του ΣΕΒΓΑΠ, όσον αφορά τα θέματα της μείωσης των τιμών αγοράς και του περιορισμού της μετακίνησης των παραγωγών αποτελούσε πάγια τακτική, αφού υπήρχε επί σειρά ετών μια μορφή συντονισμού μεταξύ τους, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκε και η παραπάνω συνάντηση. Σχετικές είναι, εξάλλου, οι διαμαρτυρίες των εκπροσώπων των κτηνοτροφικών συλλόγων προς τα μέλη της κυβέρνησης όσον αφορά τη μείωση της τιμής του γάλακτος και τη δυσκολία μετακινήσεων των παραγωγών. Ακόμη ένα επιπλέον στοιχείο, το οποίο ενισχύει τον παράνομο χαρακτήρα της συνάντησης της Λάρισας (χωρίς όμως να αποτελεί αναγκαίο θεμελιωτικό στοιχείο αυτής), είναι η μυστικότητα αυτής, η βούληση, δηλαδή, των συμμετεχουσών εταιρειών να κρατήσουν σε στενό κύκλο τα συμφωνηθέντα στη συγκεκριμένη συνάντηση, η οποία προκύπτει από το ότι α) δεν προσκομίστηκαν ούτε βρέθηκαν επίσημα πρακτικά του ΣΕΒΓΑΠ για τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης συνάντησης στη Λάρισα και για την εξουσιοδότηση των διευθυντών ζώνης γάλακτος των εμπλεκομένων εταιρειών να παραστούν στη συνάντηση αυτή, β) συμμετείχαν μόνο οι πέντε μεγαλύτερες στην Ελλάδα από πλευράς μεγέθους εταιρείες και δεν προέκυψε από κάποιο στοιχείο ότι κλήθηκαν επίσημα ή έστω ανεπίσημα τα λοιπά μέλη του ΣΕΒΓΑΠ να παραστούν στη συνάντηση αυτή, ούτε ότι το ως άνω πρακτικό της εν λόγω συνάντησης κοινοποιήθηκε στα λοιπά μέλη του, που δεν ήταν παρόντα και γ) το περιεχόμενο της εν λόγω απόφασης δεν γνωστοποιήθηκε από τα συμμετέχοντα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ, ή τον ΣΕΒΓΑΠ, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 703/77, εντός 30 ημερών. Επομένως, από τη συνεκτίμηση των

ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι κατά την επίμαχη συνάντηση της Λάρισας υπήρξε, εκτός των άλλων, και συμφωνία μεταξύ των ανταγωνιστριών εταιρειών που συμμετείχαν, όσον αφορά τη συγκράτηση-μείωση των τιμών αγοράς του νωπού γάλακτος από τους παραγωγούς-κτηνοτρόφους και την αποφυγή της μετακίνησης των παραγωγών γάλακτος, η οποία, εφόσον στόχευε στον καθορισμό των τιμών αγοράς και στην κατανομή των πηγών εφοδιασμού, είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού, δηλαδή τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού, που δεν αντιστοιχούσαν στις κανονικές συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς, κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977. Συνεπώς, ο λόγος της προσφυγής ότι από τα παραπάνω αποδεικτικά στοιχεία δεν προκύπτει ότι λήφθηκε απόφαση με αντιανταγωνιστικό περιεχόμενο, κατά το μέρος που επιχειρείται να θεμελιωθεί σε διαφορετική ερμηνεία των στοιχείων αυτών, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Εξάλλου ... η συμφωνία αυτή δεν ήταν απαραίτητο να έχει συναφθεί τυπικά, αλλ' αρκεί ότι εκφράστηκε η επιθυμία των εταιρειών που συμμετείχαν στη συνάντηση να ακολουθήσουν τη συγκεκριμένη συμπεριφορά και είναι αδιάφορος ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της για τους παρευρισκόμενους, αφού δεν απαιτείται πρόβλεψη κυρώσεων ή μέτρων εφαρμογής, για τη στοιχειοθέτηση δε της παράβασης σε βάρος της προσφεύγουσας αρκεί η απόδειξη της συμμετοχής της στην εν λόγω συνάντηση και δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι αυτή είχε συμφωνήσει με τα λοιπά εμπλεκόμενα μέρη, αφού δεν αποδεικνύεται έστω και εκ των υστέρων οποιαδήποτε δημόσια διαφοροποίησή της. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι δεν υπήρξε παράνομη συμφωνία ή απόφαση, κατά το μέρος που επιχειρείται να θεμελιωθεί στο επιχείρημα ότι το από 4.6.2004 δακτυλογραφημένο κείμενο, που συνέταξε ο _____ δεν αποτελεί επίσημο πρακτικό της συνάντησης, αλλά μία σύνοψη των όσων συζητήθηκαν στη Λάρισα, που δεν δέσμευε τους παρευρισκόμενους, πρέπει να απορριφθεί ως

αλυσιτελής. Εξάλλου, ο ισχυρισμός της ότι δεν ενημερώθηκαν οι διοικήσεις των εταιρειών για τη συνάντηση της Λάρισας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι από το από 2.6.2004 πρακτικό της προσφεύγουσας προκύπτει ότι στη συγκεκριμένη συνάντηση της Ζώνης Γάλακτος της εταιρείας, που έλαβε χώρα δύο ημέρες μετά τη συνάντηση της Λάρισας και στην οποία έγινε λόγος για την επίμαχη συμφωνία, ήταν παρούσα και η τότε

Περαιτέρω, ...

εφόσον η συμφωνία για τη συγκράτηση/μείωση των τιμών και την αποφυγή της μετακίνησης των παραγωγών γάλακτος, περιορίζει από τη φύση της τον ανταγωνισμό, δεν απαιτείται να έχει εφαρμοστεί στην πράξη και να έχει πράγματι επιφέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. δηλαδή τον περιορισμό του ανταγωνισμού και για το λόγο αυτό ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι οι εμπλεκόμενες γαλακτοβιομηχανίες δεν μείωσαν τις τιμές στο ίδιο ποσοστό, αλλά ούτε και κατά το ίδιο χρονικό σημείο, ενώ το ποσοστό των μετακινήσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών, μετά το 2004, ουσιαστικά δεν μεταβλήθηκε, προβάλλεται αλυσιτελώς. Επίσης αλυσιτελώς προβάλλεται για τον ίδιο λόγο και ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού όφειλε να αποδείξει σε ποιο ποσοστό η μείωση των τιμών, που παρατηρήθηκε μετά το 2005, οφείλεται στις συνθήκες που πράγματι διαμόρφωσε η νέα ΚΑΠ και σε ποιο ποσοστό η μείωση αυτή οφείλεται στην παραπάνω συμφωνία. Εξάλλου, εφόσον αποδείχθηκε ότι η επίμαχη συμφωνία, που αφορά τη μείωση των τιμών και την αποφυγή της μετακίνησης των παραγωγών γάλακτος, συνιστά ως εκ του αντικειμένου της περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν μπορεί να εκφύγει της απαγόρευσης του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, λόγω του ότι επιδιώκει και άλλους σκοπούς. Συνεπώς, ακόμη και η επιδίωξη και του νόμιμου στόχου της βελτίωσης της ποιότητας δεν δικαιολογεί τη σύναψη αντιανταγωνιστικής συμφωνίας Άλλωστε, η συμφωνία για κατάργηση του ανταγωνισμού ως προς τη δυνατότητα των γαλακτοβιομηχανιών να διαμορφώνουν αυτόνομα την τιμή αγοράς του

νωπού γάλακτος ανάλογα με την ποιότητα, συνεπάγεται κατάργηση του ανταγωνισμού στο σύνολο της αγοράς. Σε κάθε περίπτωση, τα μέτρα που αποφασίστηκαν κατά τη συνάντηση της Λάρισας (συγκράτηση και μείωση τιμών, αποφυγή μετακινήσεων παραγωγών) δεν είναι πρόσφορα για τη βελτίωση της ποιότητας του γάλακτος, η οποία διασφαλίζεται μέσω άλλων νόμιμων οδών, στις οποίες μπορούν να καταφύγουν οι γαλακτοβιομηχανίες, όταν δεν πληρούνται οι ελάχιστες προδιαγραφές της νομοθεσίας για την ποιότητα του γάλακτος. Το προβαλλόμενο δε από την προσφεύγουσα επιχείρημα ότι, ενόψει των επικείμενων Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα, έπρεπε να θωρακιστεί η ποιότητα του γάλακτος, δεν ευστιαθεί, διότι κάθε γαλακτοβιομηχανία είναι υπεύθυνη για την ποιότητα του τελικού προϊόντος, χωρίς να απαιτείται η σύναψη συμφωνίας με άλλες ανταγωνίστριες εταιρείες. Με τα δεδομένα αυτά, νόμιμα καταλογίστηκε σε βάρος της προσφεύγουσας με την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού η ένδικη παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977».

32. Επειδή, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι πλημμελώς αιτιολογημένη ως προς την στοιχειοθέτηση των αποδοθισίων σ' αυτήν παραβάσεων των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ. Συναφώς προβάλλει σειρά αιτιάσεων, οι οποίες είναι, στο σύνολό τους, απορριπτέες, σύμφωνα με όσα διαλαμβάνονται στη συνέχεια, στις επόμενες σκέψεις.

33. Επειδή η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Διοικητικό Εφετείο αγνόησε τις ιδιαιτερότητες του ρυθμιστικού-θεσμικού πλαισίου που διέπει την αγορά του αγελαδινού γάλακτος. Ο λόγος είναι απορριπτέος διότι το δικάσαν διοικητικό εφετείο έλαβε υπ' όψη του το οικείο ρυθμιστικό πλαίσιο και απέρριψε τον σχετικό ισχυρισμό της αναιρεσείουσας εταιρίας κρίνοντας ότι «οι κοινές οργανώσεις αγοράς γεωργικών προϊόντων δεν τίθενται εκτός κανόνων ανταγωνισμού», για την προκειμένη δε περίπτωση δέχθηκε ειδικότερα ότι η ρύθμιση, με κοινοτική παρέμβαση, της εθνικής

ποσοσιώσεως, δηλαδή της επιτρεπομένης ποσότητας του παραγομένου στην χώρα αγελαδινού γάλακτος, δεν εμποδίζει την λειτουργία του ανταγωνισμού από την πλευρά των γαλακτοβιομηχανιών όσον αφορά την πηγή αγοράς μέσα στα όρια της εκάστοτε καθοριζομένης ποσοσιώσεως, κρίση την οποία η αναιρεσείουσα δεν αμφισβητεί ειδικότερα (πρβλ. ΣτΕ 2365/2013).

34. Επειδή, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η συνάντηση της Λάρισας, που πραγματοποιήθηκε μόλις είχε αρχίσει να εφαρμόζεται η αύξηση της εθνικής ποσοσιώσεως, είχε χαρακτήρα διαπιστωτικό, υπό την έννοια ότι ο στόχος των εταιριών που μετέσχον σ' αυτήν ήταν να διαπιστωθεί ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν να επιδράσουν οι νέες συνθήκες στην αγορά του νωπού αγελαδινού γάλακτος. Όμως, κατά τα προεκτεθέντα, το Διοικητικό Εφετείο δέχθηκε, μετ' εκτίμηση των προαναφερθέντων αποδεικτικών στοιχείων, ότι κατά την επίμαχη συνάντηση της Λάρισας εχώρησε μεταξύ των πέντε γαλακτοβιομηχανιών συμφωνία για την μείωση των τιμών και την αποφυγή των μετακινήσεων των παραγωγών γάλακτος, η οποία, ως αφορώσα στον καθορισμό των τιμών και στην κατανομή των πηγών εφοδιασμού, συνιστά, ως εκ του αντικειμένου της, περιορισμό ή νόθευση του ανταγωνισμού, αποκρούοντας έτσι την υποστηριχθείσα από την αναιρεσείουσα διαφορετική ερμηνεία των ανωτέρω στοιχείων. Ως εκ τούτου, ο ως άνω λόγος αναιρέσεως με τον οποίο – κατ' επανάληψη του λόγου προσφυγής περί εσφαλμένης εκτίμησης του αποδεικτικού υλικού- αμφισβητείται η ορθότητα της εκτιμήσεως των αποδείξεων από το δικάσαν δικαστήριο ως προς το περιεχόμενο των αποφάσεων που ελήφθησαν κατά την συνάντηση της Λάρισας είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος. Αβασίμως άλλωστε προβάλλεται ότι δεν προσδιορίζονται στην προσβαλλομένη απόφαση τα αποδεικτικά στοιχεία, στα οποία αυτή εστήριξε την κρίση της περί στοιχειοθετήσεως της επίδικης παραβάσεως. Τούτο δε, διότι η προσβαλλομένη αναφέρεται ρητώς, στην σκέψη 32 αυτής, στα στοιχεία

στα οποία θεμελίωσε τις κρίσεις της, ήτοι «τα έγγραφα στοιχεία, που συνέλεξε κατά τον αυτεπάγγελτο έλεγχο στα γραφεία της προσφεύγουσας η Γενική Δ/ση Ανταγωνισμού, τα οποία αποτελούν άμεσες αποδείξεις ... εκτιμώμενα συνολικώς ... και σε συνδυασμό με τις επικαλούμενες από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων, μεταξύ των οποίων του στελέχους της προσφεύγουσας Α. Λαπόρδα και των εκπροσώπων του Συλλόγου Αγελαδοτρόφων Κεντρικής Μακεδονίας», τα οποία στοιχεία αναλυτικώς έχει εκθέσει σε προηγούμενες σκέψεις της.

35. Επειδή, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το δικάσαν δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς της προσφυγής της ότι η επίμαχη συνάντηση της Λάρισας συνεδέετο με την νέα ΚΑΠ (κοινή αγροτική πολιτική) και την αύξηση της εθνικής ποσοστώσεως καθώς και το μείζον θέμα της ποιότητας του νωπού γάλακτος, χωρίς να λάβει υπ' όψη του ούτε την υποστηριχθείσα από την αναιρεσείουσα εκδοχή αναφορικά με την αξιολόγηση του από 4.6.2004 δακτυλογραφημένου κειμένου του

του χειρόγραφου σημειώματος του υπαλλήλου

ούτε το περιεχόμενο των έξι (6) προσκομισθέντων εγγράφων του ΣΕΒΓΑΠ. Όμως, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το δικάσαν δικαστήριο έλαβε υπ' όψη του την προβληθείσα «ανησυχία των ελληνικών γαλακτοβιομηχανιών για την ποιότητα του αγελαδινού γάλακτος», όπως αυτή «αποτυπώνεται σε μια σειρά πρακτικών του ΣΕΒΓΑΠ», καθώς και το από 4.6.2004 κείμενο

και το σημείωμα

και απέρριψε ως αβάσιμο

τον λόγο προσφυγής ότι από τα ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία δεν προκύπτει ότι λήφθηκε απόφαση με αντιανταγωνιστικό περιεχόμενο, περαιτέρω δε έκρινε, νόμιμα, σύμφωνα με όσα έγιναν ερμηνευτικώς δεκτά στην σκέψη 29 ότι, εφ' όσον αποδείχθηκε ότι η επίμαχη συμφωνία, που αφορά την μείωση τιμών και την αποφυγή μετακινήσεως των παραγωγών γάλακτος, συνιστά, ως εκ του αντικειμένου της, περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν μπορεί να εκφύγει της απαγορεύσεως του άρθρου 1

παρ. 1 του ν. 703/1977 λόγω του ότι επιδιώκει και άλλους σκοπούς και, ειδικότερα, την βελτίωση της ποιότητας του νωπού γάλακτος. Συνεπώς, ο ως άνω λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθ' ό μέρος δε αμφισβητεί ευθέως την εκτίμηση των αποδείξεων από το δικαστήριο της ουσίας ως απαράδεκτος (πρβλ. ΣΤΕ 2007/2013).

36. Επειδή, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει με την προσφυγή της, προς υποστήριξη του ισχυρισμού της ότι η συνάντηση της Λάρισας δεν είχε αντιανταγωνιστικό περιεχόμενο, αλλά στόχευε στη διασφάλιση της ποιότητας και, κατ' επέκταση, της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού γάλακτος, ότι η συνάντηση αυτή, σε αντίθεση με όσα είχε δεχθεί η Επιτροπή Ανταγωνισμού, δεν χαρακτηριζόταν από το στοιχείο της μυστικότητας, εν όψει του ότι από πρακτικά του Δ.Σ. και της Γ.Σ. του ΣΕΒΓΑΠ της ίδιας χρονικής περιόδου προέκυπτε το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονταν τα αντικείμενα της συναντήσεως στη Λάρισα, η οποία έγινε υπό την αιγίδα και με έξοδα του ΣΕΒΓΑΠ, και του ότι ναι μεν δεν κλήθηκαν όλα τα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ, αλλά προσκλήθηκαν και συμμετείχαν οι γαλακτοβιομηχανίες που, αφ' ενός, απορροφούν τις μεγαλύτερες ποσότητες και, αφ' ετέρου, μετέχουν ενεργά στα όργανα και τις δραστηριότητες του ΣΕΒΓΑΠ. Το δικάσαν διοικητικό εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό περί ελλείψεως μυστικότητας δεχθέν ότι η μυστικότητα της συναντήσεως της Λάρισας, η βούληση, δηλαδή, των συμμετεχουσών εταιριών να κρατήσουν σε στενό κύκλο τα συμφωνηθέντα στη συγκεκριμένη συνάντηση, προκύπτει από το γεγονός ότι α) δεν προσκομίστηκαν ούτε βρέθηκαν επίσημα πρακτικά του ΣΕΒΓΑΠ για την διεξαγωγή της συγκεκριμένης συναντήσεως στη Λάρισα και για την εξουσιοδότηση των διευθυντών ζώνης γάλακτος των εμπλεκομένων εταιριών να παραστούν στην συνάντηση αυτή, β) συμμετείχαν μόνον οι πέντε (5) μεγαλύτερες στην Ελλάδα από πλευράς μεγέθους εταιρίες και δεν προέκυψε από κάποιο στοιχείο ότι κλήθηκαν επίσημα ή έστω ανεπίσημα τα λοιπά μέλη του ΣΕΒΓΑΠ να παραστούν στην συνάντηση

αυτή, ούτε ότι τα πρακτικά της εν λόγω συναντήσεως κοινοποιήθηκαν στα λοιπά μέλη του, που δεν ήταν παρόντα και γ) το περιεχόμενο της εν λόγω αποφάσεως δεν γνωστοποιήθηκε από τα συμμετέχοντα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ, ή τον ΣΕΒΓΑΠ, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 703/77, εντός τριάντα (30) ημερών. Με την παρούσα αίτηση προβάλλεται ότι το δικάσαν διοικητικό εφετείο αιτιολόγησε πλημμελώς την ανωτέρω κρίση του, διότι δεν έλαβε υπ' όψη τους προαναφερομένους ουσιώδεις ισχυρισμούς της προσφυγής, οι οποίοι αποδεικνύουν την έλλειψη μυστικότητας της συναντήσεως. Ο λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι οι επίμαχοι ισχυρισμοί δεν ήταν ουσιώδεις, ώστε να χρήζουν ειδικής απαντήσεως, αφού, και αληθείς υποτιθέμενοι, δεν κλονίζουν την ως άνω, επαρκώς θεμελιωμένη, κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου περί συναγόμενης βουλήσεως των συμμετεχουσών εταιριών να κρατήσουν σε στενό κύκλο τα συμφωνηθέντα στην συγκεκριμένη συνάντηση. Πέραν τούτου, ο ίδιος λόγος πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, καθ' ό μέρος αμφισβητεί την ορθότητα της περί τα πράγματα κρίσεως του δικαστηρίου της ουσίας (ΣτΕ 2007/2013 πρβλ. και ΣτΕ 2365/2013).

37. Επειδή, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς την στοιχειοθέτηση της πρώτης από τις αποδοθείσες παραβάσεις παρίσταται ανεπαρκής διότι δεν ελήφθησαν υπ' όψη και δεν αξιολογήθηκαν από το δικάσαν δικαστήριο η «ιστορική αναδρομή» ως προς την διακύμανση των τιμών αγοράς νωπού αγελαδινού γάλακτος, όπως αυτή εξετέθη στο από 6.10.2008 υπόμνημα που κατέθεσε η αναιρεσείουσα μετά την συζήτηση της υποθέσεως στις 30.9.2008, ούτε η κατάθεση του Ελληνικού Οργανισμού Γάλακτος (ΕΛ.Ο.Γ.) ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά την συνεδρίαση της 4.5.2007, την οποία η αναιρεσείουσα επικαλέσθηκε στο υποβληθέν από αυτήν στις 9.10.2006 υπόμνημα προσθήκης-αντίκρουσης. Όμως, εφ' όσον η επίκληση των ανωτέρω

αποδεικτικών στοιχείων έγινε το πρώτον με τα υπομνήματα που κατετέθησαν μετά την συζήτηση της υποθέσεως, νομίμως δεν ελήφθησαν υπ' όψη από το Διοικητικό Εφετείο και είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο ως άνω περί του αντιθέτου πρόσθετος λόγος αναιρέσεως.

38. Επειδή, προβάλλεται ότι η μη υλοποίηση της συμφωνίας της Λάρισας στην πράξη έπρεπε να ληφθεί υπ' όψη για την διάγνωση της αποδοθείσης παραβάσεως. Ο λόγος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος αφού, όπως προαναφέρθηκε, προκειμένου να εκτιμηθεί αν μια σύμπραξη απαγορεύεται από το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και το άρθρο 81 παρ.1 της Συνθήκης ΕΚ, παρέλκει η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της, όταν προκύπτει ότι η σύμπραξη αυτή έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, όπως έγινε εν προκειμένω δεκτό από το δικάσαν δικαστήριο. Εξ άλλου, ο ειδικότερος λόγος ότι το συμπέρασμα της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και συγκεκριμένα η ύπαρξη συμφωνίας με αντανταγωνιστικό περιεχόμενο δεν μπορεί να στηριχθεί στην δήθεν εκ των υστέρων ενημέρωση της διοικήσεως της εταιρίας και, ειδικότερα, της είναι απορριπτέος ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη, η κρίση αυτής για την ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών, ανάμεσα στις οποίες και η αναιρεσεύουσα, για την συγκράτηση/μείωση των τιμών του νωπού γάλακτος και την αποφυγή μετακινήσεων των παραγωγών στηρίχθηκε στο περιεχόμενο των αποφάσεων που ελήφθησαν στη συνάντηση της Λάρισας, όπως αυτό αποδείχθηκε, μεταξύ άλλων, από το περιεχόμενο του με ημερομηνία 2.6.2004 πρακτικού συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της αναιρεσεύουσας, και όχι στην παρουσία καθεαυτή της Διευθύνουσας Συμβούλου κατά την εν λόγω συνάντηση.

39. Επειδή η αναιρεσεύουσα προέβαλε με το δικόγραφο των προσθέτων λόγων επί της προσφυγής της ότι η επίμαχη συμφωνία μπορεί

να εξαιρεθεί από την απαγόρευση του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης ΕΚ βάσει της παραγράφου 3 του ιδίου άρθρου. Ο λόγος απορρίφθηκε από το δικάσαν διοικητικό εφετείο ως εξής: «Η εφαρμογή της διάταξης αυτής [άρθρ. 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ] υπόκειται σε ορισμένες προϋποθέσεις, η συνδρομή των οποίων είναι ταυτόχρονα αναγκαία και επαρκής. ... Πρώτον, η οικεία συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, δεύτερον, πρέπει να εξασφαλίζει συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το εντεύθεν όφελος, τρίτον, να μην επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μη αναγκαίους περιορισμούς και, τέταρτον, να μη τους παρέχει τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων. Κατά συνέπεια, το πρόσωπο που επικαλείται το άρθρο 81, παράγραφος 3 της ΣυνθΕΚ, πρέπει να αποδείξει ότι πληρούνται οι πιο πάνω προϋποθέσεις με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία. ... Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι συντρέχει η πρώτη προϋπόθεση, διότι η μείωση των τιμών προμήθειας νωπού γάλακτος αφενός αποτρέπει την αύξηση της τιμής αγοράς του τελικού προϊόντος και αφετέρου δεν οδηγεί τη γαλακτοβιομηχανία σε απόσυρση από τον τομέα παραγωγής φρέσκου γάλακτος, η δεύτερη προϋπόθεση, διότι η επίμαχη συμφωνία εξασφαλίζει στους καταναλωτές ένα δίκαιο τμήμα του οφέλους, το οποίο συνίσταται στην αναβάθμιση της ποιότητας του γάλακτος και στην αποτροπή της αύξησης της τιμής του τελικού προϊόντος, ώστε να αντισταθμίζονται πλήρως οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις της περιοριστικής συμφωνίας και, τέλος, οι τρίτη και τέταρτη από τις προϋποθέσεις, διότι η υποτιθέμενη μείωση των τιμών προμήθειας δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των παραπάνω οικονομικών πλεονεκτημάτων, ούτε οδηγεί σε κατάργηση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι η προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει με συγκεκριμένα

στοιχεία, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην εικοστή όγδοη σκέψη, ότι στην προκείμενη περίπτωση συντρέχουν σωρευτικά οι τέσσερις εκτιθέμενες στην ίδια πιο πάνω σκέψη προϋποθέσεις εφαρμογής της επικαλούμενης εξαίρεσης. Αντίθετα, η επίμαχη οριζόντια συμφωνία, με αντικείμενο τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των αγορών, δεν δημιουργεί αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα, ούτε διασφαλίζει δίκαιο τμήμα του οφέλους στους καταναλωτές, αφού αποσκοπεί στη διατήρηση με περιοριστικό τρόπο του περιθωρίου κέρδους των επιχειρήσεων, τα επικαλούμενα δε από την προσφευγούσα επιχειρήματα, όσον αφορά τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας αρύονται από την υποκειμενική της άποψη και για το λόγο αυτό δεν λαμβάνονται υπόψη, (βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3» παρ. 46 και 49). Περαιτέρω, η συμφωνία αυτή δεν είναι, ούτε θα μπορούσε να θεωρηθεί αναγκαία, για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων και τέλος, σε κάθε περίπτωση, περιορίζει (δυνητικά) τον ανταγωνισμό σε σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς νωπού αγελαδινού γάλακτος. Συνεπώς, νόμιμα κρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι η καταλογιζόμενη σε βάρος της προσφεύγουσας παράβαση του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης, δεν μπορεί να τύχει εξαίρεσης κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου».

40. Επειδή, η αναιρεσείουσα, αφού επαναλαμβάνει τα επιχειρήματα που είχε διατυπώσει με τον ανωτέρω λόγο της προσφυγής της, περί εφαρμογής του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης ΕΚ, προβάλλει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι αναιρετέα, διότι δεν έλαβε υπόψη της τους σχετικούς ισχυρισμούς της. Ο λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι το δικάσαν διοικητικό εφετείο εκτίμησε τους ισχυρισμούς αυτούς της αναιρεσείουσας και τους απέρριψε ως αορίστους και αναποδείκτους, η κρίση του δε αυτή δεν πλήττεται από την αναιρεσείουσα κατά τρόπο ειδικό και ορισμένο (ΣΤΕ 2365/2013).

41. Επειδή, περαιτέρω, ως προς την αποδοθείσα στην

αναιρεσείουσα συμμετοχή σε εναρμονισμένη πρακτική ανταλλαγής τιμοκαταλόγων, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα: «κατά τον έλεγχο, που διενήργησαν στις 6.6.2006 οι υπάλληλοι της Γενικής Δ/σης Ανταγωνισμού, στα γραφεία της εταιρείας «ΔΕΛΤΑ» ... βρέθηκαν τηλεομοιοτυπίες τιμοκαταλόγων χονδρικής και λιανικής, που είχαν αποσταλεί από ανταγωνίστριες εταιρείες, μεταξύ των οποίων και της προσφεύγουσας και συγκεκριμένα: 1) Τηλεομοιοτυπία με ημερομηνία του Φεβρουαρίου 2005 (η ακριβής ημέρα είναι δυσανάγνωστη) του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων με έναρξη ισχύος την 21.3.2005 που είχε σταλεί από την προσφεύγουσα προς τη «ΔΕΛΤΑ» και 2) Τηλεομοιοτυπία με ημερομηνία 2.9.2004 του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων με έναρξη ισχύος την 1.9.2004 που είχε σταλεί επίσης από την προσφεύγουσα προς τη «ΔΕΛΤΑ». Οι πιο πάνω τιμοκατάλογοι παραλήφθηκαν από την εταιρεία «ΔΕΛΤΑ», χωρίς η τελευταία να εκφράσει οποιαδήποτε αντίρρηση στη γνωστοποίηση αυτή των προθέσεων της προσφεύγουσας, που απέστειλε τους τιμοκαταλόγους. Εξάλλου, κατά τον έλεγχο, που έγινε την ίδια ημερομηνία, δηλαδή στις 6.6.2006, από τους υπαλλήλους της Γενικής Δ/σης Ανταγωνισμού, στα γραφεία της εταιρείας «ΟΛΥΜΠΟΣ» ... βρέθηκε τηλεομοιοτυπία με ημερομηνία 10.3.2004, που είχε σταλεί από το υποκατάστημα της προσφεύγουσας στη Λάρισα προς την «ΟΛΥΜΠΟΣ», με τον τιμοκατάλογο (χονδρικής και λιανικής) αυτής για τα προϊόντα της με έναρξη ισχύος την 1.2.2004, τον οποίο (τιμοκατάλογο) παρέλαβε η «ΟΛΥΜΠΟΣ», χωρίς να εκφράσει αντίρρηση στην κοινοποίηση αυτή. Από τα παραπάνω στοιχεία, από τα οποία προέκυψε ότι δύο από τις πιο σημαντικές γαλακτοβιομηχανίες της Κεντρικής Ελλάδος («ΟΛΥΜΠΟΣ» και «ΜΕΒΙ ΑΛ») ανταλλάσσουν μεταξύ τους τιμοκαταλόγους και τους αποστέλλουν και στην εταιρεία «ΔΕΛΤΑ», η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεώρησε ότι αποδεικνύεται, ότι οι προαναφερόμενες εταιρείες κατά τα έτη 2004 και 2005 ανέπτυξαν μία συνολική εναρμονισμένη πρακτική με

αντικειμενικό σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αναφορικά με τον καθορισμό τιμών χονδρικής γαλακτοκομικών προϊόντων (και εν μέρει και λιανικής αναφορικά με τους τιμοκαταλόγους, στους οποίους περιλαμβάνονται και «προτεινόμενες τιμές λιανικής») και εκρίνε, περαιτέρω, ότι υφίσταται εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ των παραπάνω εταιρειών, κατά παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές χονδρικής (και εν μέρει ως προς τις τιμές λιανικής) γαλακτοκομικών προϊόντων. Ενόψει αυτού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την επίδικη απόφασή της απηύθυνε σύσταση στις παραπάνω εταιρείες, μεταξύ των οποίων και στην προσφεύγουσα, να παραλείπουν την πρακτική της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων στο μέλλον και σε περίπτωση επανάληψης της παράβασης απειλεί με επιβολή χρηματικής ποινής 5.000 ευρώ σε βάρος καθεμιάς από τις εταιρείες για κάθε ημέρα επανάληψης της παράβασης και περαιτέρω υποχρέωσε τις παραπάνω εταιρείες, μεταξύ των οποίων και την προσφεύγουσα, να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός 60 ημερών από τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης τα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα έναντι των υπαλλήλων και στελεχών τους σε περίπτωση συμμετοχής αυτών σε παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού και ειδικότερα της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων μεταξύ ανταγωνιστριών εταιρειών». Με την προσφυγή της η αναιρεσείουσα ισχυρίστηκε ότι εσφαλμένα η Επιτροπή Ανταγωνισμού έκρινε ότι η αποστολή τριών τιμοκαταλόγων προς τις εταιρίες «ΔΕΛΤΑ» και «ΟΛΥΜΠΟΣ» συνιστά παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφασή του, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι για να υφίσταται ανταλλαγή τιμοκαταλόγων μεταξύ των εμπλεκομένων επιχειρήσεων κατά τρόπο συστηματικό με την έννοια της αμοιβαιότητας, αρκεί η μια επιχείρηση να απέσπειλε στην ανταγωνίστρια της τον τιμοκατάλογο και η τελευταία να τον παρέλαβε, χωρίς να εκφράσει αντίρρηση ή επιφύλαξη ως προς την πρακτική αυτή

γνωστοποιήσεως των προθέσεων της πρώτης. Κατ' ακολουθίαν, το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε ως αβάσιμο τον ισχυρισμό της αναιρεσείδουσας ότι δεν μπορεί να γίνει λόγος για ανταλλαγή πληροφοριών, εφ' όσον η ίδια δεν παρέλαβε τιμοκατάλογο από άλλη εταιρία, διότι η έννοια της αμοιβαιότητας δεν προϋποθέτει την εκατέρωθεν αποστολή τιμοκαταλόγων, αλλά αρκεί ότι η αναιρεσείδουσα απέστειλε τους ανωτέρω τιμοκαταλόγους με στόχο την γνωστοποίηση των εμπεριεχομένων σ' αυτούς στοιχείων και οι επιχειρήσεις που τους παρέλαβαν δεν εξέφρασαν αντίρρηση ή επιφύλαξη ως προς την πρακτική αυτή. Εξ άλλου, το Διοικητικό Εφετείο επεσήμανε ότι οι πληροφορίες που αφορούν τις τιμές χονδρικής ή λιανικής πωλήσεως θεωρούνται από την φύση τους, από την άποψη του ανταγωνισμού, εμπιστευτικές και η ανταλλαγή τους απαγορεύεται, καθ' όσον μπορεί να συμβάλλει στην τήρηση μιας εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ των επιχειρήσεων και έκρινε, ως εκ τούτου, ότι οι διοικήσεις των εταιριών και οι αρμόδιοι υπάλληλοι (διευθυντές πωλήσεων), που διαχειρίζονται τις εν λόγω πληροφορίες, έχουν την ευθύνη και την υποχρέωση να διαφυλάσσουν την εμπιστευτικότητά τους έναντι των ανταγωνιστριών εταιριών και στο πλαίσιο αυτό οι εταιρίες φέρουν την ευθύνη για τις πράξεις ή παραλείψεις των στελεχών τους, εφ' όσον η συγκεκριμένη συμπεριφορά εμπίπτει στα καθήκοντα των τελευταίων. Βάσει των ανωτέρω, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι ο ισχυρισμός της αναιρεσείδουσας, σύμφωνα με τον οποίο η ανταλλαγή των ως άνω τιμοκαταλόγων δεν ήταν σε γνώση της διοικήσεως της εταιρίας, ανεξάρτητα από το βάσιμο ή μη αυτού, προβάλλεται αλυσιτελώς. Περαιτέρω, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό, ότι οι τιμοκατάλογοι μπορούσαν να ανευρεθούν με κάποιο άλλο τρόπο (είτε επίσημα, είτε ανεπίσημα μέσω των πελατών ή μέσω εμπορικής κατασκοπείας), τούτο δεν μπορούσε να δικαιολογήσει την ανταλλαγή των συγκεκριμένων πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστριών εταιριών, και απέρριψε ως αβάσιμο τον περί του αντιθέτου ισχυρισμό της

αναιρεσεύουσας. Εξ άλλου, το Διοικητικό Εφετείο δέχθηκε ότι η γνώση των τιμοκαταλόγων των ανταγωνιστριών εταιριών, ακόμη και μετά την θέση αυτών σε ισχύ, βοηθά μια επιχείρηση να λάβει γνώση της εμπορικής πολιτικής των ανταγωνιστών της και να προσαρμόσει ανάλογα την δική της εμπορική πολιτική στο μέλλον, απορρίπτοντας ούτω ως αβάσιμο τον ισχυρισμό της αναιρεσεύουσας ότι η ανταλλαγή τιμοκαταλόγων δεν συνιστά πρόσφορο μέσο για την εναρμόνιση της εμπορικής πολιτικής μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών. Επίσης, το δικαστήριο της ουσίας έκρινε ότι δεν ήταν απαραίτητο να αποδειχθεί ότι οι συγκεκριμένοι τιμοκατάλογοι λήφθηκαν τελικά υπ' όψη από τις ως άνω εταιρίες για την διαμόρφωση της τιμολογιακής τους πολιτικής, αλλά αρκεί για τη θεμελίωση εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ των επιχειρήσεων να αποδεικνύεται η «ανταλλαγή» (αποστολή και λήψη αυτών) και ο σκοπός επίτευξης αποτελέσματος που θίγει τον ανταγωνισμό. Με τις σκέψεις αυτές το Διοικητικό Εφετείο κατέληξε ότι ορθά και νόμιμα κρίθηκε με την επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ότι από την ανταλλαγή, μεταξύ των δύο περισσότερο σημαντικών γαλακτοβιομηχανιών της Κεντρικής Ελλάδας («ΟΛΥΜΠΟΣ» και «ΜΕΒΓΑΛ»), τιμοκαταλόγων, τους οποίους είχαν αποστείλει και στην «ΔΕΛΤΑ», αποδεικνύεται ότι οι προαναφερόμενες τρεις εταιρίες, κατά τα έτη 2004 και 2005, ανέπτυξαν μία συνολική εναρμονισμένη πρακτική, με αντικειμενικό σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αναφορικά με τον καθορισμό τιμών χονδρικής γαλακτοκομικών προϊόντων (και εν μέρει και λιανικής αναφορικά με τους τιμοκαταλόγους, στους οποίους περιλαμβάνονται και «προτεινόμενες τιμές λιανικής»), κατά παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ). Η αιτιολογία αυτή της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι, βάσει των όσων έγιναν ερμηνευτικώς δεκτά ανωτέρω στην σκέψη 29, νόμιμη και ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο επαναφέρονται οι νομίμως απορριφθέντες επί μέρους ισχυρισμοί της προσφυγής, πρέπει ν'

απορριφθεί ως αβάσιμος. Εξ άλλου απορριπτέος ως αβάσιμος είναι και ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η ανωτέρω κρίση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως παρίσταται ανεπαρκής διότι το δικάσαν δικαστήριο δεν έλαβε υπ' όψη του και δεν συνεκτίμησε τον ισχυρισμό της προσφυγής ότι μεταξύ των επιμάχων αποστολών των τριών τιμοκαταλόγων της αναιρεσεύουσας και της επόμενης ανατιμήςσεως στην οποία προέβησαν οι εταιρίες ΟΛΥΜΠΟΣ και ΔΕΛΤΑ είχαν παρεμβληθεί και άλλες αλλαγές του τιμοκαταλόγου της αναιρεσεύουσας για τις οποίες δεν προέκυψε ότι είχαν αποσταλεί στις ανωτέρω εταιρίες. Τούτο δε διότι τα ανωτέρω προεβλήθησαν ως επιχείρημα προς θεμελίωση του βασικού ισχυρισμού της αναιρεσεύουσας ότι η επίμαχη ανταλλαγή τιμοκαταλόγων δεν αποτελεί πρόσφορο μέσο για τον επηρεασμό της τιμολογιακής πολιτικής των ανταγωνιστριών της αναιρεσεύουσας εταιριών, ο οποίος ισχυρισμός αντιμετωπίσθηκε και απορρίφθηκε ως αβάσιμος με την προπαρατεθείσα νόμιμη αιτιολογία.

42. Επειδή, ως προς την αποδοθείσα στην αναιρεσεύουσα συμμετοχή σε συμφωνία καθορισμού κοινής εκπτωτικής πολιτικής στην αγορά γάλακτος, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής: «κατά τον έλεγχο, που διενήργησαν στις 6.6.2006 οι υπάλληλοι της Γενικής Δ/σης Ανταγωνισμού, στα γραφεία της εταιρείας «ΔΕΛΤΑ», βρέθηκε επιστολή με ημερομηνία 5.1.2006 από τον

διευθυντή της εταιρείας αυτής) προς τον Γ. Καλύβα (διευθυντή πωλήσεων της ίδιας εταιρείας), με κοινοποίηση προς τους

(στελέχη της ίδιας εταιρείας) και με θέμα «Συνάντηση ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΚΡΙ-ΚΡΙ, ΣΕΡΓΑΛ», στην οποία αναφέρεται ότι: «... σε συνάντηση που έγινε σήμερα 5/1/2006 στις Σέρρες και με παρευρισκόμενους τους: (ΚΡΙ-ΚΡΙ),

(ΣΕΡΓΑΛ),

(ΜΕΒΓΑΛ),

(ΔΕΛΤΑ) και τον

υπογράφοντα, συζητήθηκαν τα παρακάτω: 1. Από τη Δευτέρα 9/1/2006 οι ΣΕΡΓΑΛ & ΚΡΙ-ΚΡΙ επαναφέρουν το φρέσκο γάλα με ημερομηνία

προηγούμενης ημέρας. 2. Από τη Δευτέρα 9/1/2006 συμφωνήθηκε να μην γίνεται στην αγορά του Ν. Σερρών καμία προωθητική ενέργεια στο φρέσκο γάλα και συγκεκριμένα: α) έκπτωση με sticker β) έκπτωση με κουπόνι στο ράφι γ) on pack προϊόντος δ) κουποδιανομή με προωθήτρια ε) συμμετοχή του φρέσκου γάλακτος σε φυλλαδία s/m στ) επιδότηση τιμής στα s/m ζ) διαγωνισμοί καταναλωτών στο φρέσκο γάλα ...». Σε ηλεκτρονική επιστολή με ημερομηνία 9.1.2006 του (ο οποίος είναι της «ΔΕΛΤΑ» για την περιοχή της Β. Ελλάδας και είχε παραβρεθεί στην πιο πάνω συνάντηση) προς τους

και εμπορικό διευθυντή της «ΔΕΛΤΑ» αντίστοιχα) με θέμα «ΣΕΡΓΑΛ ΚΡΙ-ΚΡΙ» αναγράφεται ότι: «Σήμερα 9/1/06 ΣΕΡΓΑΛ και ΚΡΙ-ΚΡΙ τηρώντας όσα συμφωνήθηκαν στις Σέρρες στις 5/1 βγήκαν στην αγορά με ημερομηνία χθεσινή στο γάλα». Σε συνέχεια της ανωτέρω συνάντησης της 5.1.2006 απεστάλη e-mail με ημερομηνία 10.5.2006 από τον προς τον με θέμα «ΑΡΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΕΡΡΕΣ», στην οποία αναγράφεται μεταξύ άλλων λόγω του ότι τα αποτελέσματα των μη ενεργειών στο Ν. Σερρών είχαν πολύ κακά αποτελέσματα για εμάς, προτείνουμε να αρθεί η συμφωνία [...]» (το ίδιο κείμενο βρέθηκε και στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του προς τον με ημερομηνία 10.5.06). Σε ηλεκτρονική επιστολή με ημερομηνία 18.5.2006 από τον

προς τον την οποία ο τελευταίος προώθησε προς τους και και στην (υπάλληλο του Τμήματος Marketing της «ΔΕΛΤΑ»), με θέμα «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΕ ΣΕΡΡΕΣ 5 2006.doc», αναφέρονται τα εξής: «Η πορεία του φρέσκου γάλακτος στις Σέρρες - Δράμα είναι εξαιρετικά κακή (-24,5% σε βάρος προοδευτικά που μεταφράζεται σε -113 τόνους). Το αποτέλεσμα της συνάντησης με ΚΡΙ-ΚΡΙ, ΣΕΡΓΑΛ, ΜΕΒΓΑΛ στις 5/1/2006 για συμφωνία μη ενεργειών δεν έφερε το αναμενόμενο αποτέλεσμα και θα πρέπει να κάνουμε ενέργειες ώστε να αναστρέψουμε την κατάσταση. Προτείνω τα παρακάτω: ...». Η

Επιτροπή Ανταγωνισμού θεώρησε ότι από τα ανωτέρω στοιχεία, που έχουν σχέση με την εκπτώτική πολιτική, αποδεικνύεται η ύπαρξη συμπράξεως/συμφωνίας μεταξύ των εταιριών «ΔΕΛΤΑ», «ΜΕΒΓΑΛ», «ΚΡΙ-ΚΡΙ» και «ΣΕΡΓΑΛ» (στην επίδικη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού αναφέρεται ως «συμφωνία των Σερρών»), με αντικείμενο την υιοθέτηση κοινής εκπτώτικής πολιτικής, η οποία αποτελεί έμμεσο καθορισμό τιμών, κατά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, καθόσον, όπως έχει προαναφερθεί, αρκεί ο σκοπός περιορισμού του ανταγωνισμού χωρίς να απαιτείται για την ύπαρξη παράβασης η επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος στην αγορά. ... Ενόψει αυτών, ... επιβλήθηκε σε βάρος της προσφεύγουσας πρόστιμο για παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977 ... 30.152,84 ευρώ και υποχρεώθηκε η προσφεύγουσα να παραλείπει την παράβαση αυτή στο μέλλον». Με την προσφυγή της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, η αναιρεσείουσα ισχυρίστηκε ότι Επιτροπή Ανταγωνισμού έκρινε, κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και του αποδεικτικού υλικού, αλλά και κατ' εσφαλμένη εφαρμογή των οικείων διατάξεων, ότι η συνάντηση των Σερρών, έφερε χαρακτήρα παράνομης οριζόντιας συμπράξεως. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγινε δεκτό ότι από τα ανωτέρω στοιχεία, που συνέλεξε η Επιτροπή Ανταγωνισμού, εκτιμώμενα συνολικά, αποδείχθηκε επαρκώς ότι στη συνάντηση, που έλαβε χώρα στις 5.1.2006 στις Σέρρες στις εγκαταστάσεις της εταιρίας «ΚΡΙ-ΚΡΙ», μεταξύ των στελεχών των εταιριών «ΔΕΛΤΑ», «ΜΕΒΓΑΛ», «ΚΡΙ-ΚΡΙ», «ΣΕΡΓΑΛ», συμφωνήθηκε η υιοθέτηση κοινής εκπτώτικής πολιτικής των τεσσάρων (4) εταιριών, η οποία εφαρμόστηκε στην πράξη για διάρκεια τεσσάρων (4) μηνών, δηλαδή από 5.1.2006 έως 18.5.2006, και κάλυπτε την τοπική αγορά φρέσκου γάλακτος του Ν. Σερρών. Η συμφωνία αυτή, η οποία αποτέλεσε έμμεσο καθορισμό τιμών, καθ' όσον τα μέρη της παραιτούνται αμοιβαίως από την ελευθερία τους να χορηγούν εκπτώσεις στους καταναλωτές, είχε, κατά το Διοικητικό Εφετείο, ως αντικείμενο τον

περιορισμό του ανταγωνισμού και συνιστούσε παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977. Εξ άλλου, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι, η συμφωνία αυτή, εφ' όσον έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού, δεν δικαιολογείται, ακόμη και αν αναιρεσείουσα εξωθήθηκε στην παραβαση αυτή από την συμπεριφορά των τοπικών γαλακτοβιομηχανιών, ή ακόμη και αν ο επιδιωκόμενος σκοπός της επίμαχης συμφωνίας ήταν, όπως ισχυρίσθηκε, η τήρηση των οικείων αγορανομικών διατάξεων από μέρους των ως άνω τοπικών εταιριών.

43. Επειδή, η αναιρεσείουσα προβάλλει κατά της ως άνω κρίσεως του Διοικητικού Εφετείου ότι η από 5.1.2006 συμφωνία μεταξύ των τεσσάρων (4) γαλακτοβιομηχανιών είχε ως αντικείμενο την επαναφορά των δύο τοπικών εταιριών στο φρέσκο γάλα με ημερομηνία παστερίωσης της προηγούμενης ημέρας και η εν συνεχεία διακοπή των υπερβολικών προσφορών στην τοπική αγορά νωπού γάλακτος του Ν. Σερρών δεν υπήρξε αντικείμενο συμφωνίας, αλλά συνιστούσε φυσιολογικό επακόλουθο της επαναφοράς των τοπικών εταιριών στη νομιμότητα. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αλυσιτελής, διότι το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 επιτάσσει οι επιχειρήσεις να καθορίζουν με αυτόνομο τρόπο την εμπορική πολιτική τους και δεν τους επιτρέπει να συνάπτουν συμφωνίες, ακόμη και εάν μέσω αυτών εξυπηρετούνται σκοποί, οι οποίοι ορώμενοι υπό ένα άλλο πρίσμα θα μπορούσαν να θεωρηθούν θεμιτοί (ΣΤΕ 2365, 2007/2013).

44. Επειδή, στο άρθρο 9 του ν. 703/1977, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 6 του ν. 2296/1995 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του ν. 3373/2005 ορίζεται ότι: «1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αν ... διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 ... ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί με απόφαση της: α) ... β) ... γ) ... δ) ... ε) ... στ) να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση. 2. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο

επιβαλλόμενο ή απειλούμενο πρόστιμο μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης.».

45. Επειδή, με την προσβαλλόμενη απόφαση έγινε δεκτό ότι αποδεικνύεται επαρκώς ότι σε συνάντηση, που έλαβε χώρα στην Αθήνα στις 31.5.2001, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ΣΕΒΓΑΠ συζήτησαν και συναποφάσισαν κατώτατες και ανώτατες τιμές αγελαδινού γάλακτος και, συνεπώς, αφού, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.2 του καταστατικού του ΣΕΒΓΑΠ, τα μέλη του δεσμεύονται από τις αποφάσεις των οργάνων του, ότι, συνεπώς, νομίμως κρίθηκε με την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ότι υπάρχει στην προκειμένη περίπτωση απόφαση "ένωσης επιχειρήσεων" με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού (καθορισμός κατωτάτων και ανωτάτων τιμών γάλακτος). Περαιτέρω δε το δικάσαν δικαστήριο έκρινε ότι ορθώς και νομίμως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 703/1977, η Επιτροπή Ανταγωνισμού απείλησε να επιβάλλει εις βάρος του ΣΕΒΓΑΠ, αλλά και εις βάρος των μελών του, σε περίπτωση συνεχίσεως ή επαναλήψεως της ανωτέρω παραβάσεως, πρόστιμο ύψους 5.000.000 ευρώ και χρηματική ποινή ύψους 10.000 ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμορφώσεως με την απόφαση, που αρχίζει από την ημέρα της δημοσίευσής της, με επιμερισμό των ποσών με βάση τον κύκλο εργασιών των μελών του. Κατά το Διοικητικό Εφετείο, από την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού προκύπτει ότι η απειλή του ως άνω προστίμου και της χρηματικής ποινής αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων-μελών του ΣΕΒΓΑΠ, ανεξαρτήτως της συμμετοχής τους στην παράβαση, διότι, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 9 παρ. 1 και 2 του ν. 703/1977, όταν μια ένωση επιχειρήσεων παραβαίνει την διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 (και την ιδίου περιεχομένου διάταξη του άρθρου 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ), το

πρόστιμο ή η χρηματική ποινή, που επιβάλλεται ή απειλείται να επιβληθεί, υπολογίζεται με βάση τα ακαθάριστα έσοδα όλων των επιχειρήσεων μελών του. Με την υπό κρίση αίτηση προβάλλεται ότι ο επιμερισμός του προστίμου ή της χρηματικής ποινής εις βάρος του συνόλου των μελών του ΣΕΒΓΑΠ, δηλαδή και εις βάρος των μελών εκείνων που αποδεικνύουν ότι δεν μετείχαν σε συμφωνία ή λήψη αποφάσεως με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών είναι μη νόμιμος και οι αντίθετες κρίσεις του δικάσαντος διοικητικού εφετείου ερείδονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 9 του ν. 703/1977. Ο λόγος, όμως, αυτός αναιρέσεως πρέπει ν' απορριφθεί προεχόντως ως προβαλλόμενος άνευ εννόμου συμφέροντος δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε με την προσφυγή ούτε προβάλλει με την υπό κρίση αίτηση ότι δεν συμμετείχε ως μέλος του ΣΕΒΓΑΠ στην επίμαχη παράνομη συμφωνία.

46. Επειδή, η αναιρεσείουσα προέβαλε με την προσφυγή της ότι η επίδικη πράξη της Επιτροπής Ανταγωνισμού είχε εκδοθεί κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, διότι η σχετική εισήγηση της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού δεν περιείχε πρόταση για το ύψος του επιβλητέου προστίμου ούτε τα αναγκαία οικονομικά στοιχεία για τον υπολογισμό του (ετήσια ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως στην σχετική με την παράβαση αγορά), με αποτέλεσμα να παραβιαστεί το δικαίωμά της για προηγούμενη ακρόαση. Ο λόγος απορρίφθηκε από το δικάσαν διοικητικό εφετείο ως αβάσιμος, με το ακόλουθο σκεπτικό: « ... η επίμαχη εισήγηση περιλάμβανε όλα εκείνα τα στοιχεία και ειδικότερα τη σοβαρότητα και τη διάρκεια των παραβάσεων, καθώς και τους τυχόν λόγους μείωσης ή απαλλαγής από το πρόστιμο, τα οποία, σε συνδυασμό με τις σχετικές διατάξεις του ν. 703/1977 και την ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, που επιβάλλονται με βάση το άρθρο 9 του ίδιου νόμου, ήταν επαρκή για να επιτρέψουν στην προσφεύγουσα να προσδιορίσει με μεγάλη προσέγγιση το ύψος των επαπειλούμενων

προστίμων και να προετοιμάσει την άμυνά της. Εξάλλου, η προσφεύγουσα γνώριζε τα οικονομικά στοιχεία, με βάση τα οποία θα υπολογιζόταν το τυχόν επιβαλλόμενο πρόστιμο (ακαθάριστα έσοδα προηγούμενης ή τρέχουσας χρήσεως) και για το λόγο αυτό θα μπορούσε να προσκομίσει η ίδια κατά την ακροαματική διαδικασία τα αναγκαία στοιχεία, που, κατά τη γνώμη της, θα οδηγούσαν στον περιορισμό του ύψους του, αφού δεν προκύπτει από κανένα στοιχείο ότι κωλύθηκε να χρησιμοποιήσει λυσιτελώς τα δικαιώματα του αμυνομένου. Ενόψει αυτών, η έλλειψη της εισήγησης, αναφορικά με το ύψος του προστίμου, δεν συνιστά πλημμέλεια, εξαιτίας της οποίας παραβιάστηκε το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης της προσφεύγουσας».

47. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η ανωτέρω κρίση του Διοικητικού Εφετείου είναι εσφαλμένη. Όμως, στους προαναφερθέντες Κανονισμούς Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού των ετών 2001 και 2006 δεν προβλέπεται να περιλαμβάνει η εισήγηση της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού πρόταση για το ύψος του επιβλητέου προστίμου και οικονομικά στοιχεία για τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως στην σχετική αγορά ούτε άλλωστε απορρέει τέτοια υποχρέωση από το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασεως (πρβλ. ΣτΕ 2365/2013 σκ. 20, 1324/2013 σκ. 9, απόφαση ΔΕΚ μειζ. συνθ. της 28.6.2005, C-189/02 Ρ κ.λπ., Dansk Rinduslætti κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 428, 434) και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από την αναιρεσείουσα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα (ΣτΕ 2365/2013, 1324/2013).

48. Επειδή, συναφώς η αναιρεσείουσα είχε προβάλει με την προσφυγή της ότι η καταλογιστική πράξη της Επιτροπής Ανταγωνισμού είναι πλημμελής και ακυρωτέα διότι δεν αναφέρει συγκεκριμένα τα ακαθάριστα έσοδά της που αφορούν εκάστη αποδοθείσα παράβαση, βάσει των οποίων εχώρησε ο υπολογισμός των επιμέρους προστίμων. Από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι για την πρώτη

παράβαση (συμφωνία της Λάρισας) η Επιτροπή Ανταγωνισμού επέβαλε στην αναιρεσείουσα πρόστιμο που καθόρισε σε ποσοστό των ακαθαρίστων εσόδων της στην σχετική αγορά αγελαδινού γάλακτος του έτους 2004 που αντιστοιχούσε στα ποσό των 13.168.196,49 ευρώ, το οποίο πρόστιμο μειώθηκε εν τέλει σε ποσοστό των ως άνω ακαθαρίστων εσόδων και συγκεκριμένα σε 5.643.513 ευρώ (94.058.546,36 χ) από το διοικητικό εφετείο, που δέχθηκε ότι δεν προέκυψε ο αποδοθείς στην αναιρεσείουσα ηγετικός ρόλος στην διαπραχθείσα παράβαση, λαμβάνοντας παράλληλα υπ' όψη, ως ελαφρυντική περίπτωση, την συνεργασία που αυτή επέδειξε κατά την διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ενώ συνεκτίμησε και τον κίνδυνο να πληγεί ανεπανόρθωτα η οικονομική της βιωσιμότητα. Για την συμμετοχή της στην σύμπραξη με αντικείμενο την υιοθέτηση κοινής πολιτικής εκπλώσεων στην αγορά γάλακτος στο Ν. Σερρών η Επιτροπή Ανταγωνισμού επέβαλε στην αναιρεσείουσα πρόστιμο, το οποίο υπολογίσθηκε σε ποσοστό των ακαθαρίστων εσόδων της σχετικής τοπικής αγοράς φρέσκου γάλακτος των τεσσάρων (4) μηνών που διήρκεσε η παράβαση (από 5.1.2006 έως 18.5.2006) και ανέρχεται σε ποσό 30.152,84 ευρώ, το οποίο πρόστιμο επικυρώθηκε από το Διοικητικό Εφετείο, που δέχθηκε ότι το εν λόγω ποσό αντιπροσωπεύει μόλις το του συνολικού κύκλου εργασιών της αναιρεσείουσας για το έτος 2006 και δεν υπάρχει πιθανότητα το ύψος του να θέσει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα αυτής. Εξ άλλου, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι η μη αναγραφή του ποσού των ακαθαρίστων εσόδων της σχετικής αγοράς γάλακτος, επί τη βάση του οποίου υπολογίσθηκαν τα επίμαχα πρόστιμα, δεν μπορεί να οδηγήσει σε ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εφ' όσον η αναιρεσείουσα δεν ισχυρίσθηκε ότι τα ακαθάριστα έσοδα που ελήφθησαν υπ' όψη είναι διαφορετικά από εκείνα που γνωστοποίησε η ίδια στην Επιτροπή Ανταγωνισμού με τα σχετικά από 12.11.2007 και 20.11.2007 έγγραφά της και απέρριψε τον ως άνω

λόγο προσφυγής.

49. Επειδή, με την κρινομένη αίτηση και το δικόγραφο προσθέτων λόγων επαναφέρονται οι αιτιάσεις περί πλημμελείας της αποφάσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού ως εκ της μη αναγραφής των ακαθαρίστων εσόδων, επί των οποίων υπολογίσθηκαν τα επιβληθέντα στην αναιρεσεύουσα πρόστιμα, και προβάλλεται ότι η απόρριψή τους εχώρησε με νομικά πλημμελείς αιτιολογίες. Όμως, εφ' όσον η αναιρεσεύουσα δεν είχε αμφισβητήσει ότι τα καταλογισθέντα εις βάρος της ποσά προστίμου (13.168.196,49 ευρώ και 30.152,84 ευρώ) αντιστοιχούσαν πράγματι το μεν πρώτο, για την παράβαση της συμφωνίας της Λάρισας, στο των ακαθαρίστων εσόδων της στην οχετική αγορά αγελαδινού γάλακτος του έτους 2004 και το δεύτερο, για την παράβαση της συμφωνίας των Σερρών, στο των ακαθαρίστων εσόδων της σχετικής τοπικής αγοράς φρέσκου γάλακτος των τεσσάρων μηνών διάρκειας της παραβάσεως, ο σχετικός λόγος προσφυγής ήταν αλυσιτελής και, συνεπώς, νομίμως απορρίφθηκε από το δικάσαν δικαστήριο, οι δε περί του αντιθέτου λόγοι αναιρέσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Εξ άλλου, ο λόγος ειδικότερα που αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε εις βάρος της αναιρεσεύουσας για την πρώτη παράβαση (Συμφωνία της Λάρισας) είναι απορριπτέος και ως αλυσιτελής, δοθέντος ότι το Διοικητικό Εφετείο δέχθηκε εν τέλει, για άλλο λόγο, ότι η επιμέτρηση του προστίμου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν ήταν νόμιμη, και, περαιτέρω, προέβη το ίδιο, κατ' ενάσκηση πλήρους δικαιοδοσίας, σε νέα επιμέτρηση του προστίμου, που δεν πλήσσεται από την αναιρεσεύουσα.

50. Επειδή, κατά την έννοια της προπαρατεθείσης διατάξεως της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του ν. 703/1977, ναι μεν η διάρκεια της παραβάσεως συνιστά προβλεπόμενο από το νόμο κριτήριο για την επιμέτρηση του προστίμου, αλλά σε περίπτωση όπως η παρούσα, όπου η αποδιδόμενη παράβαση συνίσταται σε συμμετοχή στην κατάρτιση συμφωνίας με αντιανταγωνιστικό περιεχόμενο, χωρίς να αποδίδεται στην

επιχείρηση και εφαρμογή της συμφωνίας αυτής στην πράξη, ώστε να ανακύψει και ζήτημα διαρκείας της εφαρμογής της, ο καθορισμός του ύψους του προστίμου διενεργείται νομίμως χωρίς εφαρμογή του κριτηρίου της διαρκείας της παραβάσεως, δεδομένου ότι κρίσιμη είναι αυτή καθεαυτή η σύναψη και η ύπαρξη της συμφωνίας, ανεξαρτήτως του χρόνου ισχύος της. Εξ άλλου, οι κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες εκδίδει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, προς ενίσχυση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των επιχειρήσεων, αναφορικά με τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλει, βάσει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, μπορεί μεν, στο μέτρο που ενέχουν αυτοπεριορισμό της ως προς τον τρόπο ασκήσεως της διακριτικής της ευχέρειας κατά την επιμέτρηση των προστίμων, να δεσμεύουν κατ' αρχήν την Επιτροπή και, κατά τούτο, να παράγουν έννομα αποτελέσματα, αλλά δεν αποτελούν κανόνες δικαίου (πρβλ. απόφαση ΔΕΚ της 28.6.2005, C-189/02 P κ.λπ., Dansk Rindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 209-211, σχετικά με τις αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και η εφαρμογή τους από την Διοίκηση δεν υποχρεώνει το Διοικητικό Εφετείο να τους εφαρμόσει, όταν αποφαινεται επί προσφυγής κατά της οικείας καταλογιστικής πράξεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού και προβαίνει, κατ' ενάσκηση της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, στον καθορισμό του προσήκοντος ύψους του προστίμου (πρβλ. απόφαση ΔΕΚ της 18.9.2003, C-338/00 P, Volkswagen κατά Επιτροπής, σκ. 147) (ΣτΕ 2365, 2007/2013).

51. Επειδή, το δικάσαν διοικητικό εφετείο, έκρινε επί των αιτιάσεων της προσφυγής αναφορικά με τον καθορισμό του ύψους του προστίμου που της επιβλήθηκε για την πρώτη παράβαση (Συμφωνία της Λάρισας) ως εξής: «... η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου για την παράβαση αυτήν, ότι, σύμφωνα με την από 12.5.2006 ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, εφόσον η

τελευταία δέχτηκε ότι δεν προέκυψε εφαρμογή της επίμαχης συμφωνίας στην πράξη, ότι, δηλαδή, δεν προέκυψε πραγματικός της αντίκτυπος στη σχετική αγορά, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η επίμαχη συνάντηση της Λάρισας έλαβε χώρα στις 31.5.2004,... το πρόστιμο θα έπρεπε να υπολογιστεί βάσει του κύκλου εργασιών της εταιρείας της στην αγορά του αγελαδινού γάλακτος, μόνο για το μήνα Μάιο του 2004. ... Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι η επίμαχη συμφωνία, που αφορά οριζόντια σύμπραξη για τον καθορισμό των τιμών αγοράς και την κατανομή των πηγών εφοδιασμού, περιλαμβάνεται στις πολύ σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού ..., ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι δεν τέθηκε σε εφαρμογή ή δεν παρηγαγε αντιθέτα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα στην οικεία αγορά και για το λόγο αυτό η Επιτροπή Ανταγωνισμού καθόρισε το πρόστιμο με κριτήριο τη σοβαρότητα αυτής και κατ' εφαρμογή της παρ. 8α της πιο πάνω ανακοίνωσης, σύμφωνα με την οποία το βασικό ποσό του προστίμου καθορίζεται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παράβασης, σε ποσοστό επί των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα που αφορούν στην παράβαση για ολόκληρο το έτος 2004. Εξάλλου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, εφόσον δεν απέδειξε τα αποτελέσματα της επίμαχης συμφωνίας, ούτε, άλλωστε, είχε την υποχρέωση να το πράξει, δοθέντος ότι η επίμαχη συμφωνία έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, έλαβε πάντως υπόψη της, κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παράβασης, το γεγονός ότι δεν αποδείχθηκε ότι η εν λόγω συμφωνία τέθηκε σε εφαρμογή».

52. Επειδή, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι, κατά παράβαση του άρθρου 9 παρ. 2 του ν. 703/1977, του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ, του άρθρου 23 παρ. 3 του Κανονισμού 1/2003, της αρχής της αναλογικότητας και των κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, το δικάσαν διοικητικό εφετείο απέρριψε, με την προεκτεθείσα αιτιολογία, τον ισχυρισμό της προσφυγής της ότι η επίδικη πράξη ήταν πλημμελής ως

προς τον καθορισμό του ύψους του προστίμου για την πρώτη παράβαση, διότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν είχε συνεκτιμήσει νομίμως το στοιχείο της διάρκειας της παραβάσεως. Ο λόγος αυτός, καθ' ερμηνεία του οποίου προβάλλεται και αντίστοιχη πλημμέλεια στο πλαίσιο της επιμετρήσεως του προστίμου από το δικάσαν διοικητικό εφετείο, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι, σύμφωνα με όσα έγιναν ερμηνευτικώς δεκτά στη σκέψη 50, δεν ανέκυπτε, εν προκειμένω, ζήτημα μειώσεως του προστίμου κατ' εφαρμογή του κριτηρίου της διάρκειας της παραβάσεως, εφ' όσον αποδόθηκε στην αναιρεσείουσα μόνον συμμετοχή σε αντιανταγωνιστική συμφωνία, όχι και εφαρμογή της συμφωνίας αυτής στην πράξη, ελήφθη δε υπ' όψη από το δικάσαν διοικητικό εφετείο, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, ότι δεν αποδείχθηκε εφαρμογή της συμφωνίας στη σχετική αγορά (ΣτΕ 2365, 2007/2013).

53. Επειδή, μετά ταύτα, η κρινομένη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Δ Ι Α Τ Α Υ Τ Α

Απορρίπτει την υπό κρίση αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στην αναιρεσείουσα εταιρία την δικαστική δαπάνη της Επιτροπής Ανταγωνισμού που ανέρχεται στο ποσό των τετρακοσίων εξήντα (460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 25 Νοεμβρίου 2013

Η Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος

Η Γραμματέας

Ε. Γαλανού

Α. Ζυγούριτσα

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 25ης Αυγούστου 2014.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

του Γ' Τμήματος Διακοπών

Ε. Γαλανού

Α. Ζυγούριτσα

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

4-2-2015

Αθήνα, 2.2.2015

Πρόεδρος του Γ' Τμήματος

του Συμβουλίου της Επικρατείας